

Till Riksdagen

Nordiska rådet höll sin nittonde session den 13—18 februari 1971 i Köpenhamn. Trettiotre rekommendationer till regeringarna i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige antogs rörande samarbete på de juridiska, kulturella, socialpolitiska, trafikala och ekonomiska områdena. Nordiska rådets svenska delegation får överlämna bifogade berättelse för rådets nittonde session jämte en *bilaga* innehållande texten till de antagna rekommendationerna.

Stockholm den 15 april 1971

För Nordiska rådets svenska delegation

JOHANNES ANTONSSON

Pär Kettis

Berättelse

från Nordiska rådets svenska delegation rörande rådets nittonde session i Köpenhamn den 13—18 februari 1971

I. Organisation m. m.

Den svenska delegationen bestod vid sessionen av följande *regerings-*
representanter:

statsminister Olof Palme,
ministern för utrikes ärendena Torsten Nilsson,
statsrådet och chefen för finansdepartementet Gunnar Sträng,
statsrådet och chefen för inrikesdepartementet Eric Holmqvist,
statsrådet och chefen för justitiedepartementet Lennart Geijer,
statsrådet och chefen för industridepartementet Krister Wickman,
statsrådet Sven Moberg,
statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet Ingemund Bengtsson,
statsrådet Carl Lidbom,
statsrådet och chefen för handelsdepartementet Kjell-Olof Feldt,

och följande *valda medlemmar*:

Johannes Antonsson,
Arne Geijer,
Gunnar Helén,
Per Bergman,
Yngve Holmberg,
Erik Adamsson,
Jan-Ivan Nilsson,
Sven Mellqvist,
Ingemar Mundebo,
Tage Johansson,
Allan Hernelius,
Sture Palm,
Eric Carlsson,
Sven Hammarberg,
Cecilia Nettelbrandt,
Carl-Henrik Hermansson,
Per Olof Sundman,
Rune Johansson.

Härjämte var följande *suppleanter* närvarande under sessionen:

Anna-Greta Skantz,
Anna-Lisa Nilsson,

Doris Håvik,
Eric Krönmark,
Grethe Lundblad och
Rolf Sellgren.

Under den 15 februari ersattes herr Bergman av fru Grethe Lundblad, herr Helén av herr Sellgren och herr Rune Johansson av fru Anna-Greta Skantz. Herr Geijer ersattes den 16 februari av fru Anna-Greta Skantz. Den 17 februari ersattes herr Hernelius av herr Krönmark samt för resten av förmiddagens möte herr Carlsson av fru Anna-Lisa Nilsson och herr Rune Johansson av fru Doris Håvik. Herr Helén ersattes den 18 februari av herr Sellgren.

Delegationen biträdades av sin sekreterare, hovrättsrådet Gustaf Petré, sakkunniga och övrig personal.

Till rådets president valdes vid sessionen folketingsmedlem Jens Otto Krag, Danmark, samt till vice presidenter riksdagsledamot Olavi Lähteenmäki, Finland, altingspresident Matthías Á. Mathiesen, Island, stortingsrepresentant Trygve Bratteli, Norge, och riksdagsman Johannes Antonsson, Sverige.

Vid sessionen fördelades rådets medlemmar på fem utskott, juridiska utskottet med 13 medlemmar, kulturutskottet med 17 medlemmar, socialpolitiska utskottet med 13 medlemmar, trafikutskottet med 13 medlemmar och ekonomiska utskottet med 22 medlemmar.

De svenska medlemmarna fördelades på följande sätt:

Juridiska utskottet:

herrar Adamsson,
Hermansson,
Hernelius.

Kulturutskottet:

herrar Bergman,
Tage Johansson,
Mundebo (vice förman),
Sundman.

Socialpolitiska utskottet:

herrar Lars Larsson,
Hammarberg,
Jan-Ivan Nilsson.

Trafikutskottet:

herrar Carlsson,
Mellqvist,
fru Nettelbrandt.

Ekonomiska utskottet:

herrar Antonsson,
Geijer (förmän),
Helén,
Holmberg,
Palm.

Ett särskilt utskott med uteslutande uppgift att granska Nordiska kulturfondens förvaltning tillsattes. I utskottet som består av fem medlemmar omvaldes herr Bergman med herr Antonsson som suppleant.

Regeringsrepresentanterna erhöll generell inbjudan att delta i utskottssammanträdena under sessionen. Av de svenska regeringsrepresentanterna deltog, i juridiska utskottet statsråden Geijer och Lidbom, i kulturutskottet statsrådet Moberg, i socialpolitiska utskottet statsrådet Holmqvist samt i ekonomiska utskottet statsrådet Feldt.

II. Behandlade saker

Saklistan för nittonde sessionen (enligt terminologien i rådets arbetsordning benämnes ärendena saker) upptog 57 medlems- och tilläggsförslag med ändringsförslag (A-saker), 3-regeringsförslag med ändringsförslag (B-saker), 40 berättelser från nordiska samarbetsorgan (C-saker) och 149 meddelanden från regeringarna rörande de av rådets rekommendationer som icke avskrivits som slutbehandlade (D-saker).

I rådet var dessutom anhängiga 19 A-saker, vilkas behandling i utskotten fortsätter. Likaså fortsätter behandlingen av 2 A-saker som behandlades vid sessionen.

Beträffande 36 av A-sakerna, 7 av C-sakerna och 28 av D-sakerna förelåg av respektive utskott före sessionen utarbetade och justerade betänkanden. Dessa saker kunde företas till omedelbar behandling i rådets plenum med undantag av 4 A-saker, vilka återförvisades vid sessionen till vederbörande utskott för förnyad behandling. I dessa saker liksom i de av utskotten före sessionen ej färdigbehandlade men på saklistan uppförda sakerna avgav utskotten betänkanden under sessionen.

Enligt 22 § arbetsordningen för rådet hade presidiet utarbetat en rapport rörande sin verksamhet under tiden efter rådets närmast föregående session. Dessutom hade sammanställts en rapport om under tiden sedan artonde rådsessionen gjorda framsteg i det nordiska samarbetet. De båda rapporterna utgjorde underlag för en allmän debatt i rådet vid sessionens början, den s. k. generaldebatten; beträffande denna hänvisas till avdelning III nedan. Efter debattens slut lades rapporterna till handlingarna.

En rapport förelåg även från rådets redaktions- och informationskommitté för tidskriften *Nordisk Kontakt* avseende 1970. Rapporten, som behandlats av kulturutskottet, lades av rådet till handlingarna.

Vid nittonde sessionen framställdes och besvarades i rådets plenum sammanlagt 13 frågor, vilka ställts i anslutning till C- eller D-saker. Efter förnyad utskottsbehandling av dessa C- och D-saker beslöt rådet att lägga berättelserna och meddelandena till handlingarna.

Vid sessionen antogs 33 rekommendationer till regeringarna; texten till dessa har fogats till berättelsen som *bilaga*. Då i det följande annat icke anges, har den rekommendation, varom är fråga, antagits enhälligt, likaså har då annat icke anges, samtliga i omröstningen deltagande svenska medlemmar röstat för rekommendationen.

Rekommendationerna har överlämnats till svenska regeringen den 14 april 1971.

I det följande lämnas en redogörelse för de behandlade sakerna. Det fullständiga materialet finns tryckt i rådsförhandlingarna innefattande bl. a. stenografiska referat av överläggningarna.

A. Saker förberedda av juridiska utskottet

1. Organisationen av nordiskt samarbete

Förslag till *ny arbetsordning för Nordiska rådet* hade utarbetats av Nordiska organisationskommittén och därefter förberetts av rådets nationella delegationer. Rådets juridiska utskott hade föreslagit vissa justeringar i förslaget.

Arbetsordningen får ny disposition så att den disponeras efter de olika organ, som verkar inom ramen för Nordiska rådet. Med den terminologi, som nu skall användas, kommer rådet att vara en sammanfattande beteckning för rådets olika organ, och inom detta begrepp skiljer man mellan plenarförsamlingen, som omfattar rådets samtliga medlemmar, presidiet, utskotten, sekretariatet och delegationerna. Motsvarande rubriker återfinnes i arbetsordningen jämte en om sakbehandling.

Bland nyheterna i arbetsordningen kan nämnas att frågeinstitutet som följt en prövoordning nu regleras i arbetsordningen. Institutets användningsområde vidgas också på så vis att den tidigare begränsningen att en fråga skall anknyta till innehållet i en berättelse eller i ett meddelande slopas. Frågerätten blir alltså fri. Samtidigt införes viss tidsbegränsning av anförandenas längd i anslutning till frågedebatter.

I arbetsordningen införes vidare en regel om att suppleant för presidie-medlem kan utan rösträtt i vissa fall delta i presidiets överläggningar vid sidan av den ordinarie presidiemedlemmen. Därigenom kan presidiet ges vidgad politisk representation. Samtidigt införes nu regler om beslutförhet för presidiet. I princip skall vid beslut i viktigare frågor alla

fem medlemmarna vara närvarande. I övrigt räcker det att minst fyra medlemmar av presidiet är närvarande.

Beträffande utskotten införes den förändringen att det framgent blir delegationerna, som även formellt utser medlemmarna i utskotten. I bestämmelserna om sekretariatet införes regler om presidiesekreterartjänsten. Nuvarande tidsfrister för förslags väckande slopas. I stället blir det faktiskt avgörande för om en sak tas upp av plenarförsamlingen för beslut, huruvida vederbörande utskott anser att saken är tillräckligt förberedd. Av intresse är slutligen en bestämmelse som säger att i de fall, då presidiet utövat sin befogenhet att besluta för rådets räkning i form av en framställning eller att avge ett yttrande, anmälan härom skall ske till närmaste ordinarie plenarförsamling. Alla medlemmarna blir då i tillfälle att yttra sig om presidiets åtgärd.

I övrigt kan förslaget ses som en modernisering av de nuvarande bestämmelserna i arbetsordningen.

Nordiska rådet beslöt anta ny arbetsordning för rådet sådan den fått sin slutliga utformning av rådets juridiska utskott att gälla fr. o. m. den tidpunkt, då den revision av Helsingforsavtalet, vilken undertecknades den 13 februari 1971, träder i kraft. Arbetsordningen antogs nu icke endast som tidigare på danska, norska och svenska utan även på finska och isländska.

I detta sammanhang behandlades också ett tidigare väckt förslag om *förstärkning av rådets utskottsorganisation*. Framför allt gick detta ut på tillsättande av heltidsanställda utskottssekreterare. För närvarande har Nordiska rådet en heltidsanställd utskottssekreterare för kulturutskottet. De övriga fyra utskotten har deltidsanställd personal. Organisationskommittén hade avgivit ett betänkande i saken. Dess förslag innebar att presidiet skulle bestämma inte blott vem som skulle anställas som utskottssekreterare utan också i vilken omfattning en sådan anställning borde ske. Någon schablonlösning för alla utskott har sålunda icke organisationskommittén tillstyrkt. Juridiska utskottet avstyrkte att rådet skulle uppmana presidiet att förstärka utskottssekretariaten. En sådan hänvändelse ansågs icke behövlig sedan organisationskommittén avgivit sin rapport till statsministrarna och presidiet, liksom det inte heller fanns underlag för någon hemställan till regeringarna om att ge särskild tjänstledighet för tjänstemän, som kunde bli anställda av rådet. Organisationskommitténs förslag ledde sålunda icke till något beslut av rådet, vilket följde utskottets förslag.

I rådet har sedan 1967 varit vilande ett medlemsförslag av herr Björkman angående *gemensam tjänstemannarätt för nordiskt anställd personal*. Ifrågavarande spörsmål har också utretts av Nordiska organisationskommittén, som i ämnet avgivit betänkande (*NU 1970: 15*). I ifrågavarande betänkande föreslår organisationskommittén att spörsmålet skulle lösas dels genom överenskommelse mellan de nordiska länderna

om nordiska tjänstemäns rättsställning, i vilken länderna åtog sig vissa förpliktelser, dels genom att rättsförhållandet mellan nordiska institutioner och deras anställda skulle regleras av kontrakt. Förslag framlades till normalkontrakt. Betänkandet hade utsänts på remiss till myndigheter i de nordiska länderna och till tjänstemannaorganisationerna. Juridiska utskottet, som handlade ärendet, framhöll att det efter utskottets uppfattning var ett betydande framsteg att organisationskommittén uppgjort utkast till generella bestämmelser. Utskottet fann förslaget som helhet enkelt, praktiskt och smidigt. Enligt utskottet hade kommittén utarbetat föreliggande utkast med noggrannhet och därvid löst en rad besvärliga frågor. Utskottet kunde därför tillstyrka organisationskommitténs tankar och utkast såsom grundval för det fortsatta arbetet med saken. På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 28) i vilken regeringarna anmodas att genomföra en reglering av personalens ställning vid gemensamma nordiska institutioner på grundval av organisationskommitténs förslag under rimligt hänsynstagande till de uttalanden som hade gjorts under remissbehandlingen och efter förhandlingar med berörda arbetstagarorganisationer.

I ett förslag av bl. a. herr Björkman och fru Segerstedt Wiberg hade upptagits frågan om att, om ett nordiskt ministerråd kommer till stånd, inordna hittillsvarande *gemensamma nordiska institutioner* under ministerrådet. Förslaget hade väckt allmän anslutning och det syntes juridiska utskottet självfallet att i samband med en undersökning av institutionernas nuvarande struktur det också utredes hur deras allmänna förhållanden, särskilt ledningen av institutionerna och den ekonomiska förvaltningen, kunde samordnas med ministerrådets verksamhet. I den rekommendation rådet antog anbefalldes regeringarna att i samband med upprättandet av Nordiska ministerrådet utreda hur de gemensamma nordiska institutionerna skulle kunna på likartat sätt inordnas under ministerrådet (nr 29).

2. Civilrättsliga frågor

Frågan om en *nordisk äktenskapsrätt* har sedan 1969 varit anhängig i Nordiska rådet. I ett medlemsförslag hade bl. a. fru Segerstedt Wiberg hemställt, att rådet ville rekommendera regeringarna att eftersträva fortsatt likformighet i ländernas äktenskapslagstiftning på så sätt att behövliga revisioner skedde i nära samarbete och med enhetlighetens bevarande. Förslaget hade varit föremål för en omfattande remissbehandling. Juridiska utskottet hade ej tagit ställning till förslaget men hade ansett att det borde underkastas en allmän diskussion i rådet. I betänkandet redovisade utskottet de skilda uppfattningarna som förekommit samt en av sekreteraren författad sammanställning med redovisning av olika uppkommande problem. Därvid behandlades vissa allmänna synpunkter och framför allt kvinnans ställning i äktenskapet, släktskapets

och svågerskapets betydelse som äktenskapshinder, förmögenhetsförhållanden mellan äkta makar, medlingsinstitutionens betydelse vid skilsmässa, förutsättningar för skilsmässa och separation, underhållsbidrag till frångådda makar samt olika äktenskapsliknande förhållanden. Härutöver behandlades också i sammanhang med detta ämne frågan om det nordiska lagstiftningssamarbetet över huvud taget. Olika meningar redovisades.

Hela debatten i rådet som blev mycket livlig kom att föras kring temat lagstiftningssamarbetets framtida uppläggning. Å ena sidan hävdades att varje land borde ha möjlighet att företa de reformer inom ett lagstiftningsområde som den politiska målsättningen i landet gjorde behövliga. Å andra sidan framhölls, att det nordiska lagstiftningssamarbetet innebar ett visst hänsynstagande till ståndpunkterna i andra länder. Särskilt inom äktenskapsrätten var behovet härav påtagligt dels därför att man sedan nära 50 år hade ett lagstiftningssamarbete på detta område, dels därför att på grund av den stora flyttningen mellan länderna ett starkt praktiskt behov förelåg av liknande regler. Behandlingen av förslaget fortsätter i utskottet.

Det andra civilrättsliga spörsmålet gällde frågan om en *samlad skadeståndsrättslig lagstiftning*. På detta område hade bl. a. herr Hernelius i ett medlemsförslag hemställt att rådet skulle rekommendera regeringarna att snarast inleda ett samarbete med att få till stånd en allmän nordisk skadeståndslagstiftning. I förslaget påpekades att försök att uppnå en enhetlig nordisk skadeståndslag icke hade lett till resultat. Även på de delområden som man hade upptagit till lagstiftningssamarbete hade relativt blygsamma resultat vunnits. Utskottet hade i sitt utlåtande hemställt att rådet icke skulle företa sig något i saken och konstaterade, att de skadeståndsrättsliga reglerna måste ses i sammanhang med den sociala lagstiftningen och försäkringsrätten och att det därför kunde vara svårt att genomföra en likartad skadeståndsrättslig lagstiftning på begränsade områden. Att lagstifta på hela området var en oöverkomlig uppgift. Det var över huvud taget inte realistiskt att försöka utarbeta en allmän nordisk skadeståndslag vid nuvarande tidpunkt. I stället fick man arbeta etappvis och vara inställd på att fortsätta på samma sätt som hittills.

Utskottet fann vid genomgång av materialet att omfattande utredningar företagits och att samarbetet på nordisk bas kommer att fortsätta. Utskottet ansåg att ett lagstiftningssamarbete på detta område borde bevaras och främjas så att man kunde få till stånd en successiv uppbyggnad av en allmän lag om skadestånd utanför kontraktsförhållanden. Man menade att medlemsförslagets tanke skulle kunna realiseras vid en senare tidpunkt. Utskottet hade dock med bekymmer sett att arbetet gått så långsamt framåt. Utskottet uttryckte därför hopp om att utredningarna skulle föra till en likartad lagstiftning och begärde en långsiktig planering för att få till stånd klarare riktlinjer beträffande målsättningen för det fortsatta arbetet. Därvid kom den av Nordiska rådet tidigare an-

befallda rättssociologiska undersökningen om försäkringarnas betydelse för skadeståndsrätten in i bilden, och man måste ta ställning till i vilken utsträckning den kunde och borde genomföras. Rådet beslöt enligt utskottets förslag att icke företa sig något i saken.

3. Arbetsrättsliga frågor

I ett medlemsförslag hade fyra medlemmar bl. a. herr Tage Johansson föreslagit att rådet rekommenderade regeringarna att genomföra ett *enhetligt lönegarantisystem vid konkurs*. Redan nu var lönefordringar vid konkurstillfällen prioriterade i förhållande till andra krav. Emellertid hade löntagaren ingen säkerhet för att få ersättning för sina fordringar i de fall då det inte fanns tillräckliga tillgångar för att täcka dessa krav. Man önskade därför ett system, enligt vilket löntagarna tillförsäkrades att utfå sina inestående lönekrav även hos arbetsgivare som gått i konkurs. Staten skulle tillhandahålla denna garanti mot en viss mindre avgift erlagd av arbetsgivarna i gemen. Ett sådant system är redan genomfört i Sverige och finns på ett begränsat område även i Norge, då det gäller semesterersättning. Rekommendationen (nr 30), som rådet antog på förslag av juridiska utskottet, kom därför att rikta sig till regeringarna i Danmark, Finland, Island och Norge samt gäller genomförande av tillfredsställande lönegarantisystem vid konkurs.

4. Privatlivets helgd

Ända sedan 1966 har rådet varit sysselsatt med spörsmål om *skydd för privatlivets helgd*. Förslaget gick ursprungligen ut på att få till stånd utredning angående ett förstärkt integritetsskydd på personrättens område och därvidlag etablera en likartad nordisk lagstiftning på området. I ett 1968 väckt ändringsförslag hade fyra medlemmar understrukt att de vill rekommendera regeringarna att inleda ett lagstiftningssamarbete i syfte att få fram generella regler som i positiv form förklarade den enskilda medborgarens personliga okränkbarhet inom vissa i lagen angivna gränser. Både förslaget och ändringsförslaget hade varit föremål för en omfattande remissbehandling och utskottet hade därefter vid olika tillfällen hört sakkunniga och ägnat ämnet en omfattande diskussion. I sin slutliga rekommendation (nr 27) hemställde rådet till regeringarna att fortsätta och bevara kontakten för att få till stånd ett effektivt skydd för privatlivets helgd på de områden där denna inte redan är skyddad i tillräcklig omfattning på så sätt att man eftersträvar att i överensstämmelse med föreliggande uttalanden och sakkunnigutlåtanden snarast genomföra såvitt möjligt likartade regler. Rådet hemställde vidare att regeringarna uppmärksammade de problem som föreligger att snabbt få till stånd skydd för individen mot otillbörlig eller förvanskad användning av dataregistrerade upplysningar. Slutligen rekommenderades regeringarna att undersöka möjligheterna att få till

stånd bestämmelser till reglering av radions och TV:s återgivande av upptaget material med sikte på att trygga att återgivandet inte kränker de medverkandes personlighet.

5. *Kriminologiskt och straffrättsligt samarbete*

På det kriminologiska området förelåg sedan rådets föregående session ett regeringsförslag, väckt av Sveriges regering, om ett *utvidgat kriminologiskt samarbete*. I förslaget redovisades det samarbete som redan nu förekommer och vissa ytterligare synpunkter anfördes. Nu finns ett nordiskt samarbetsråd för kriminologi som yttrat sig över medlemsförslaget. Som exempel på lämpliga samnordiska forskningsprojekt har samarbetsrådet nämnt tekniska innovationer och brottsmöjligheter, våldsbrottslighet och externa miljöfaktorer samt våldsbrottsligheten och aktiveringen av anonyma vittnen. Man vill göra en lidandevärdesanalys och även undersöka skadorna av brott och individ- och situationsspecifik sanktionsrisk. Man har inom samarbetsrådet t. ex. tillsatt en särskild planeringsgrupp med uppgift att närmare undersöka de till buds stående alternativen att utvidga det nordiska samarbetet inom området för kriminologin. Förslaget hade vunnit stöd även från andra hörda instanser, och utskottet gick in för den föreslagna utvidgningen av det kriminologiska samarbetet och fann naturligt att man etablerade forskning med nordisk samverkan på detta område. De kriminalpolitiska värderingarna var lika för Nordens länder och problemställningarna var således också likartade. Därför borde ett gemensamt anordnat samarbete ge ett gott utbyte. Nödvändigt var att ge de nationella forskningsinstitutionerna ändamålsenligare arbetsformer, men man måste alltså lägga tyngdpunkten på de enskilda ländernas forskningsinstitutioner. Det var också önskvärt att den nationellt drivna planläggningen och prioriteringen av forskningsinsatserna skedde på likartat sätt. Behandlingen resulterade i en rekommendation från rådet till regeringarna att företaga en utbyggnad av det kriminologiska samarbetet i överensstämmelse med regeringsförslaget och vad Nordiska samarbetsrådet för kriminologi hade föreslagit samt förutsättningar för att samarbetet gav ett effektivt utbyte på nationell nivå (nr 32).

Med anledning av meddelandena om rekommendation nr 24/1965 angående *likformig, enhetlig lagstiftning om trafikonykterhet* hade en fråga ställts av herr Engan till regeringarna om vad regeringarna övervägde att göra för att harmonisera lagstiftningen i nuvarande situation, då nya lagar skulle antas i flera länder. Frågan besvarades av en svensk regeringsrepresentant som upplyste att regeringarna inom kort skulle låta representanter för berörda ministerier inleda överläggningar för att undersöka förutsättningarna för en harmonisering av lagstiftningen på detta område. Man var dock varken på norsk eller svensk sida beredd att frånga den nedre promillegränsen 0.5 promille.

6. Offentlighetsgrundsatsens tillämpning

Ur allmänrättslig synpunkt kan observeras det förslag om *offentlighetsgrundsatsens tillämpning i nordisk förvaltning* som framlagts av bl. a. herr Palm. I detta hade föreslagits en rekommendation till regeringarna i Danmark, Island och Norge att i samråd med regeringarna i Finland och Sverige överväga hur en övergång till principiell offentlighet beträffande handlingar som förvaras hos allmänna myndigheter kunde genomföras. Emellertid hade både i Danmark och Norge offentlighet införts i förvaltningen, i Danmark genom en lag av den 10 juni 1970 och i Norge genom en lag av den 19 juni 1970. Förvaltningens sakdokument skall nu bli offentliga, såvida inte särskilt undantag göres. Visserligen var offentligheten mer begränsad i Danmark och Norge än i Finland och Sverige men någon anledning att anta några särskilda rekommendationer ansågs inte finnas under föreliggande omständigheter. Utskottet uttalade dock förhoppningen att man vid en eventuell kommande revision skulle eftersträva att få till stånd en fullständigt likartad lagstiftning på offentlighetens område. Rådet beslöt på utskottets förslag att inte vidtaga några åtgärder i anledning av förslaget.

7. Medborgarskapsfrågor

I vissa nordiska länder gäller att vid förvärv av inhemskt medborgarskap uttages en särskild avgift. Sådan förekommer särskilt i Sverige, men också i Finland och Norge. Mot bakgrund härav hade ett medlemsförslag väckts av bl. a. herr Sundin om *avskaffande av avgifter vid förvärv av nordiskt medborgarskap*. Förslaget hade tillstyrkts från vissa håll men också rönt motstånd. Saken var huvudsakligen ett svenskt problem. I Norge var statens intäkter av avgifterna för naturalisation så låga som 20—30 000 n. kr. per år, i Sverige däremot ett belopp av åtminstone en och en halv miljon sv. kr. per år. I Finland torde det vara fråga om relativt obetydliga belopp. Under hand hade utskottet gjort framställning till presidiet i frågan. Detta hade avlåtit en skrivelse till regeringarna vari man hemställde att regeringarna i Finland, Norge och Sverige skulle överväga att avskaffa avgiften. Under sådana omständigheter ansåg utskottet att det inte var nödvändigt att vidtaga vidare åtgärder från rådets sida och på utskottets förslag beslöt rådet att icke företa sig något i anledning av medlemsförslaget som alltså genom presidieskrivelse redan hade blivit föremål för regeringarnas uppmärksamhet.

Med anledning av meddelandena om rekommendation nr 6/1970 angående *lagstiftningen beträffande medborgarskap för barn* hade herr Mellqvist ställt en fråga till regeringarna när dessa avsåg att inleda den i rekommendationen begärda undersökningen. Frågan besvarades av

en regeringsrepresentant från Finland som upplyste att en nordisk arbetsgrupp på tjänstemannanivå skall få i uppdrag att företa en allsidig undersökning av dessa frågor.

8. Marknadsföringslagstiftning

Ett viktigt ämnesområde som diskuterades var *marknadsföringslagstiftningen*. Över huvud taget har frågan om konsumentlagstiftningen kommit att uppta ett allt större utrymme i rådets arbete. Med hänsyn till den gemensamma nordiska marknaden är det naturligt att spörsmål som sammanhänger med marknadsföringen av varor blir mer och mer betydelsefulla. Att likartade regler bör gälla i detta avseende hade framhållits i ett medlemsförslag av bl. a. herr Hernelius vari föreslogs en rekommendation till regeringarna om att förenhetliga lagstiftningen rörande marknadsföring av varor och tjänster och i sådant syfte samordna de nationella utredningar som pågår rörande normer för företagarnas uppträdande på marknaden. Även i denna fråga hade juridiska utskottet föreslagit en allmän diskussion för att få till stånd en redovisning av de olika synpunkter som denna fråga väckte i de olika länderna. Denna diskussion kom till stånd och återspeglade i viss mån samma problemställning som debatten om äktenskapsrätten. Den kom nämligen att röra sig om i vilken utsträckning enskilda länder ägde avvika från det varom man kunde enas i de nordiska länderna för att få till stånd en modernisering av marknadslagstiftningen. Även på detta område hade Sverige tagit initiativ som vissa andra nordiska länder hade svårigheter att följa upp. Med denna allmänna debatt gick saken tillbaka till utskottet, som nu överväger vilka förslag det skall förelägga rådet.

9. Övrigt

Då frågan om inrättande av ett *nordiskt institut för komparativ rätt* (rek. nr 4/1966) behandlades av sakkunniga som inkommit med sitt betänkande (NU 1970: 17), beslöt rådet på utskottets förslag att anse frågan för rådets vidkommande slutbehandlad.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 31/1968 angående *revision av den internationella oljeskyddskonventionen* framgick bl. a. att IMCO:s generalförsamling 1969 antagit en rad ändringar i den internationella oljeskyddskonventionen, som i realiteten innebär totalförbud mot uttömning av olja i havet. Utskottet hade med regeringsrepresentanter övervägt möjligheten att överlämna handläggningen av överträdelser av konventionen till en internationell domstol, en fråga som eventuellt kunde behandlas på FN-konferensen om den mänskliga miljön i Stockholm 1972.

B. Saker förberedda av kulturutskottet

1. Nordiskt kulturavtal

Den centrala saken i kulturutskottets arbete var frågan om ett nordiskt kulturavtal. I anledning av rådets rekommendation nr 21/1970 om *det nordiska kultursamarbetets organisation och en kulturtraktat* hade de nordiska undervisnings- och kulturministrarna tillsatt en arbetsgrupp, som i december 1970 hade framlagt förslag till ett nordiskt kulturavtal (NU 1970: 20). Av meddelandet om denna rekommendation framgick, att regeringarna hade för avsikt att vidta ytterligare åtgärder för att förverkliga avtalsförslaget omedelbart efter rådets behandling av spörsmålet. Finlands regering hade i ett regeringsförslag till rådet anhallit om rådets yttrande över förslaget. I samband härmed behandlade utskottet även ett ändringsförslag, väckt av herr Adamsson, om placeringen av det planerade nordiska kultursekretariatet i Malmö, ett tilläggsförslag om inordnande av det för harmonisering av de nordiska ländernas skolordningar föreslagna sekretariatet i det blivande kultursekretariatet samt meddelande om rekommendation nr 26/1967 angående enhetlig nordisk skolordning.

Vid behandlingen av utkastet till ett nordiskt kulturavtal fann utskottet att förslaget innebar en i jämförelse med nuvarande förhållanden betydande förstärkning av de organisatoriska förutsättningarna för samarbetet. Med hänvisning till Nordiska organisationskommitténs förslag (NU 1969: 20) fäste utskottet dock uppmärksamhet vid att Nordiska rådets medverkan i det nordiska kultursamarbetet inte kommit till uttryck i avtalsutkastet. Mot bakgrund härav föreslog utskottet komplettering av artiklarna 8 och 15 med bestämmelser om Nordiska rådets medverkan i samarbetet och om samråd mellan Nordiska rådet och ministrarna innan budget och planer för samarbetet fastställs. Med hänsyn till den på initiativ av statsministrarna och Nordiska rådet planerade koordineringen av informationsverksamheten om det nordiska samarbetet föreslog utskottet att punkt a i artikel 6 skulle omfatta endast information om nordiskt kultursamarbete. Vidare borde i artikel 1 om avtalets syfte enligt utskottets mening framhållas att samarbete skall äga rum även i form av gemensamma projekt.

Utskottet ansåg det vara en viktig förutsättning för en effektiv och allsidig utbyggnad av det nordiska kultursamarbetet att det föreslagna nordiska kultursekretariatet erhåller tillräckliga personella resurser för att säkerställa en snabb behandling av samarbetsfrågorna. Särskilt borde beträffande harmoniseringen av de nordiska skolordningarna beaktas de effektiviseringsvinster som står att vinna vid en samordning av de behövliga sekretariatsresurserna med det nordiska kultursekretariatet. Utskottet underströk även betydelsen av nära kontakter mellan Nordiska rådet och sekretariatet, särskilt för att tillgodose rådets och dess

kulturutskotts önskemål om material och upplysningar rörande ärenden som är anhängiga i rådet.

Utskottet ansåg det vara en förutsättning för att utbyggnaden av kultursamarbetet snabbt skall komma igång att generalplaner snarast utarbetas. För genomförandet av samarbetsplanerna borde tillräckliga finansiella resurser anvisas och former skapas för en betydande successiv utbyggnad av de ekonomiska förutsättningarna för samarbetet.

Beträffande ändringsförslaget om kultursekretariatets placering fann utskottet det ej ändamålsenligt att rådet uttalar sig i frågan och att rådet därför inte borde företaga sig något i anledning av förslaget.

På förslag av utskottet antog rådet i anledning av regeringsförslaget, medlemsförslaget och tilläggsförslaget en rekommendation (nr 23) till regeringarna att genomföra det av arbetsgruppen för ett nordiskt kulturavtal avgivna förslaget till avtal mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om kulturellt samarbete, dock sålunda att i artikel 1 införs bestämmelse om att samarbete skall äga rum även i form av gemensamma projekt, att punkt a i artikel 6 endast avser information om de nordiska ländernas kulturliv, och att i artiklarna 8 och 15 införs bestämmelser om Nordiska rådets medverkan i det nordiska kultursamarbetet. I enlighet med utskottets förslag ansåg sig rådet inte böra företa sig något i anledning av ändringsförslaget om kultursekretariatets placering.

2. *Samarbete om högre undervisning och forskning*

Till behandling i utskottet förelåg ett medlemsförslag, väckt av bl. a. herr Jan-Ivan Nilsson, om att i Finland inrätta ett *nordiskt institut för östeuropeiska frågor*. Förslaget hade väckts med hänvisning till ett vid Helsingfors universitet utarbetat betänkande. Utskottet fann emellertid, att det i betänkandet framlagda förslaget om ett nordiskt institut inte var tillräckligt underbyggt men konstaterade vid beredningen av ärendet, att en ytterligare utbyggnad av det förekommande samarbetet inom östforskningen och -undervisningen är önskvärd och behövlig. För att skapa grundval för en ändamålsenlig utbyggnad av samarbetet föreslog utskottet tillsättande av en utredning, som får i uppdrag att efter kartläggning av pågående östforskning och -undervisning både på nationellt och samnordiskt plan framlägga förslag till effektivisering av samarbetet. Enligt utskottets mening borde i utredningens uppdrag även ingå behandling av frågan om behovet av ett nordiskt institut för östeuropeiska frågor. Utskottet bedömde det som nödvändigt att, innan åtgärder i enlighet med utredningens förslag vidtas, östforskningens och -undervisningens prioritet prövas i förhållande till övrigt nordiskt forsknings- och undervisningssamarbete. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 1) till regeringarna att utreda förutsättningarna

för ett ökat nordiskt samarbete inom forskning och undervisning om Östeuropa.

I anledning av ett medlemsförslag om inrättande av ett *nordiskt institut för medicinsk genetik* fann utskottet, att utbyggnaden av forskningen på detta område inte är tillfredsställande i de olika nordiska länderna på grund av begränsade ekonomiska och personella resurser. Utskottet betecknade det därför som angeläget med nordiskt samarbete på den medicinska genetikens område. På danskt initiativ hade beslutats till-sätta en arbetsgrupp av nordiska experter för att belysa problematiken i anslutning till det nordiska samarbetet inom detta forskningsfält. Utskottet ansåg mot bakgrund härav att anledning i detta skede inte förelåg för en rekommendation från rådets sida. Rådet beslöt på utskottets förslag att inte företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

Herr Skoglund hade tagit upp frågan om en undersökning av möjligheterna att reservera ett antal *platser vid Umeå universitets medicinska fakultet för isländska läkarstuderande*. Enligt utskottets bedömning skulle intagning av föreslagna 2—3 isländska medicinestuderande vid Umeå universitet kräva ett omfattande utredningsarbete, som inte skulle komma att medföra fördelar av någon större betydelse för Island. Utskottet fann vidare att generella problem i anslutning till en friare nordisk studiemarknad borde lösas innan den i medlemsförslaget aktualiserade frågan tas upp till prövning. På förslag av utskottet beslöt rådet att inte företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

I ett medlemsförslag om *samnordisk utbildning av konservatorer*, väckt av bl. a. fröken Ranmark, hade hemställts om stipendier årligen för konservatorselever för studier i ett annat nordiskt land än hemlandet samt om förslag till en permanent samnordisk fortbildning och specialutbildning av konservatorer. Vid beredningen av ärendet hade utskottet funnit att grundutbildningen av konservatorer i huvudsak borde äga rum i respektive land. Eftersom behov av läromedel föreligger i alla nordiska länder, föreslog utskottet att möjligheterna skulle undersökas för att på området gemensamt producera läroböcker och övrigt undervisningsmateriel anpassat till nordiska förhållanden. Vidare föreslog utskottet att regeringarna årligen skulle anslå ett antal stipendier för såväl konservatorselever som yrkesverksamma konservatorer för studievistelse i de nordiska grannländerna för att dessa kategorier skulle beredas möjlighet att följa den snabba utvecklingen inom konservatorsyrket. Beträffande fortbildningen framhöll utskottet, att en ökad samverkan på detta område skulle utgöra ett viktigt komplement till den nationella grundutbildningen. Fortbildningen borde ges permanent karaktär med ett visst antal fortbildningskurser per år i de nordiska länderna.

I enlighet med utskottets förslag antog rådet en rekommendation

(nr 10) till regeringarna 1. att undersöka förutsättningarna för en gemensam produktion av läromedel för utbildningen av konservatorer, 2. att årligen ställa ett antal stipendier till förfogande för konservatorelever och yrkesverksamma konservatorer för studievistelse i de nordiska grannländerna samt 3. att framlägga förslag till en permanent samnordisk fortbildning och specialutbildning för konservatorer.

Med hänvisning till ett svenskt betänkande hade i ett medlemsförslag om *samnordisk utbildning för bibliotek, arkiv och informatik* hemställts om en rekommendation till regeringarna att vidta åtgärder för att samordna utbildningen för bibliotek, arkiv och informatik, särskilt beträffande fortbildningen på dessa områden. Utskottet fann utbyggnaden av den gemensamma arbetsmarknaden för bibliotekspersonal, effektiviseringen av samarbetet om vetenskaplig dokumentation och information samt behovet av utbildning i moderna informations- och dokumentationssystem vara faktorer, som talade för ett närmare samarbete mellan de nordiska länderna inom utbildningen på området. Såvitt gäller samarbetet inom fortbildningen fann utskottet det vara mest ändamålsenligt att bygga vidare på erfarenheter av tidigare verksamhet med seminarier, kurser och konferenser på samnordiskt plan. Enligt utskottet förelåg det vidare behov av samnordisk fortbildning på högsta plan även för arkivpersonal. Avslutningsvis framhöll utskottet behovet av gemensam produktion av läromedel för utbildningen av såväl biblioteks-, informations- och dokumentationspersonal som arkivpersonal.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 9) till regeringarna att vidta åtgärder för att samordna utbildningen för bibliotek, arkiv och informatik, särskilt beträffande fortbildningen och produktionen av läromedel på dessa områden.

Vid behandlingen av meddelandet om rekommendation nr 11/1960 angående *forskning i arktisk medicin* räknade utskottet med att den årliga ökningen av anslaget för verksamheten vid det nordiska sekretariatet för arktisk forskning i Uleåborg under de två närmaste åren skulle bli c:a 15 procent. Utskottet förutsatte att regeringarna skapar ekonomiska förutsättningar för en fortsatt utveckling av verksamheten. På förslag av utskottet beslöt rådet anse rekommendationen för sin del slutbehandlad.

I anledning av meddelandet om rekommendation nr 29/1965 angående *högre fiskeriutbildning* riktades en fråga till den norska regeringen, om denna inte anser det lämpligt att förutsättningarna för samnordisk fiskeriutbildning och fiskeriforskning på universitetsnivå klarlägges, innan regeringen förverkligar planerna om utbildning och forskning i Norge på detta fält. Utskottet noterade att intresse finns för att så snart som möjligt öppna möjligheter för studenter från de andra nordiska länderna att studera i Norge. Utskottet uttryckte sin tillfredsställelse över att den norska regeringen enligt svaret på frågan avser att snarast

ta initiativ till ett nordiskt möte för att dryfta samarbetet på fiskeriutbildningens område.

I anslutning till rekommendation nr 1/1966 om *nordisk tentamensgiltighet* riktade herr Mundebo en fråga till de nordiska regeringarna om tillämpning av bestämmelserna om nordisk tentamensgiltighet vid universitet och högskolor i de nordiska länderna, särskilt mot bakgrund av att oklarhet råder angående den praktiska tillämpningen av dessa bestämmelser. Utskottet kunde konstatera, att regeringarna är inställda på att anpassa tentamensgiltighetsbestämmelserna efter förändrade studiesystem. Utskottet underströk vikten av att det blir en aktuell och korrekt information om studieförhållandena och att bestämmelserna om tentamensgiltigheten får en utformning och tillämpning som förbättrar möjligheterna att studera i annat nordiskt land än hemlandet.

I en fråga i anledning av meddelandet om rekommendation nr 27/1969 angående *samarbetet rörande de nordiska språklektorerna* framhölls att nordiska möten mellan kontaktmännen på området inte hållits under år 1970. Vidare påpekades att de nordiska språklektorernas ställning i Sverige givit anledning till klagomål. Bl. a. mot denna bakgrund underströk utskottet betydelsen av att regeringarna påskyndar arbetet för att främja de nordiska språklektorernas arbets- och löneförhållanden.

3. Skol- och undervisningsfrågor

En av de centrala frågorna i utskottets arbete under de senaste åren har varit arbetet med harmonisering av de nordiska ländernas skolordningar. I ett till årets session väckt tilläggsförslag hade hemställts att rådet i samband med behandlingen av förslaget till nordiskt kulturavtal jämväl måtte uppta spørsmålet om *organisationen för arbetet med skolharmoniseringen i Norden* enligt NU 1970: 9 och rekommendera regeringarna att inordna det där föreslagna skolsekretariatet i det blivande kultursekretariatet. Förslaget behandlades av utskottet i samband med frågan om ett nordiskt kulturavtal (se ovan).

Beträffande meddelandet om rekommendation nr 36/1968 fann utskottet, att de av Nordiska kommittén för *modernisering av matematikundervisningen* föreslagna reformerna beaktats vid revisionen av matematikundervisningen i samtliga nordiska länder. Matematikundervisningens nordiska kommitté (MUNK) hade vid årsskiftet 1970/71 färdigställt en rapport rörande modernisering av matematikundervisningen i årskurserna 1—6. Den fortsatta beredningen av detta förslag skulle äga rum i anslutning till arbetet med harmonisering av de nordiska ländernas skolordningar. Utskottet framhöll angelägenheten av att åtgärder vidtas för att på grundval av de båda nordiska kommittéernas förslag snarast reformera matematikundervisningen i enlighet med det moderna

samhällets krav och utvecklingstendenserna inom utbildningen. På förslag av utskottet beslöt rådet anse rekommendationen slutbehandlad för sin del.

I anledning av meddelandet om rekommendation nr 15/1969 angående *konstfostran i skolan* fann utskottet att rekommendationens två första delar hänvisats till beredning i samband med arbetet rörande harmonisering av de nordiska ländernas skolordningar. Rekommendationens tredje del behandlas som ett led i det samarbete som försiggår rörande fortbildningen av lärare. Mot denna bakgrund beslöt rådet på förslag av utskottet för sin del anse rekommendationen slutbehandlad.

4. Radio-, televisions- och filmfrågor

I ett medlemsförslag om *utbyggnad av TV-samarbetet mellan Finland och Sverige* hade bl. a. herr Jan-Ivan Nilsson och fru Segerstedt Wiberg hemställt om en rekommendation till regeringarna i Finland och Sverige att avsevärt bygga ut samarbetet med direkta TV-sändningar mellan länderna. Radioföretagen och myndigheter med ansvar för TV-verksamheten ställde sig vid remissbehandlingen principiellt positiva till en allsidig utbyggnad av TV-samarbetet. Dock framhölls svårigheterna att bygga ut direktsändningarna. Utskottet fäste uppmärksamhet vid att länderna inte utnyttjat möjligheterna att genom en ny fördelning av kanalerna undvika en ökning av störningarna vid en eventuell förstärkning av stationernas effekter för sändning av program över gränserna. Utskottet saknade även i remissmaterialet ett klargörande av möjligheterna att över stationer i det mottagande landet sända grannlandets program. Enligt utskottets mening borde genom förhandlingar med upphovsmännens organisationer de ekonomiska och juridiska förutsättningarna för en utbyggnad av de permanenta sändningarna mellan Finland och Sverige utredas.

Utskottet framhöll, att det för en ytterligare utbyggnad av TV-samarbetet mellan de nordiska länderna var av värde om de nordiska länderna vid internationella förhandlingar kunde få betraktas som en enhet med särskilda överenskommelser beträffande upphovsrätt och utnyttjande av länkförbindelser. Flyttningsrörelsen mellan Finland och Sverige med därmed sammahängande behov av ökad information och utbildning på modersmålet för begränsade språkgrupper i Sverige och Finland förutsätter emellertid enligt utskottets förmenande att frågan om TV-samarbetet mellan de båda länderna tas upp till särskild prövning innan problemen generellt lösts i Norden.

Rådet beslöt på förslag av utskottet anta en rekommendation (nr 20) till regeringarna i Finland och Sverige att vidta åtgärder för att möjliggöra en utbyggnad av TV-samarbetet mellan länderna för att tillgodose den i Sverige bosatta finskspråkiga och den i Finland bosatta

svenskspråkiga befolkningens intresse att tillgodogöra sig aktuella och mångsidiga program på sitt modersmål.

Meddelandet om rekommendation nr 7/1966 angående *vuxenundervisning i radio och TV* gav vid handen att gemensamma riktlinjer för det nordiska samarbetet på området inte ännu hunnit utarbetas, vilket även framgick av danska regeringens svar på en fråga från finskt håll. Utskottet underströk värdet av att länderna etablerar nära kontakter på vuxenundervisnings område, och att regeringarna intensifierar sina insatser på det nordiska samarbetets område för att tillmötesgå det ökade kravet på vuxenundervisning i radio och TV.

5. *Samarbete på litteraturens, teaterns och konstens övriga områden*

I ett medlemsförslag om *översättning av nordisk skönlitteratur*, väckt av bl. a. fru Lundblad, hade hemställts om en rekommendation till regeringarna att ta initiativ till inrättande av ett nordiskt samarbetsorgan för utbyggnad av översättningsverksamheten rörande nordisk skönlitteratur samt till finansiering av denna verksamhet. Utskottet be- tecknade det som naturligt att vid sidan av åtgärder för att stimulera intresset för nordisk litteratur på originalspråk även anlita översättningar för att öka kännedomen om grannländernas litteratur. En utbyggnad av översättningsverksamheten borde enligt utskottets mening främst ta sikte på litteratur, som i de nordiska grannländerna är svårförståelig eller helt omöjlig att förstå på originalspråket. Särskilt gäller detta litteratur på finska, isländska och färöiska. Utskottet ansåg dock närmare utredningar vara erforderliga innan åtgärder kunde vidtas för att skapa bättre organisatoriska förutsättningar för den åsyftade verksamhetens utbyggnad.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 26) till regeringarna att utreda förutsättningarna för en organisatorisk utbyggnad av översättningsverksamheten rörande nordisk skönlitteratur till nordiska språk samt formerna för finansiering av denna verksamhet.

Med hänvisning till en framställning från Nordiska konstförbundet hade bl. a. herrar Palm och Sundman i ett medlemsförslag om *nordiskt utställningssamarbete* hemställt om en rekommendation till regeringarna att utreda möjligheterna för en rationalisering och effektivisering av det nordiska utställningssamarbetet. I samband härmed behandlade utskottet ett medlemsförslag om *inrättande av ett Nordiska rådets pris för bildkonst*, ett medlemsförslag om *inrättande av ett Nordiska rådets pris för scenkonst* samt ett ändringsförslag om *nordiskt samarbete på scenkonstens område*. Bl. a. herr Sundman hade väckt dessa senare medlemsförslag.

Vid behandlingen av förslagen om inrättande av nya nordiska kulturpris hade utskottet funnit att valet av pristagare skulle komma att vara förenat med betydligt större svårigheter än beträffande litteratur- och

musikprisen. Enligt utskottets mening borde därför andra vägar prövas för stödjande av det nordiska samarbetet på bild- och scenkonstens område. Såsom en angelägen form för samarbete på bildkonstens område betecknade utskottet det nordiska utställningssamarbetet, som hade aktualiserats i ett av medlemsförslagen. Utskottet fann det såväl ur konstnärernas som ur allmänhetens synpunkt vara angeläget med en bättre koordinering av utställningssamarbetet mellan de nordiska länderna. Enligt utskottets mening borde utan något mera omfattande utredningsarbete kunna planeras de organisatoriska åtgärder, som är behövliga för att åstadkomma en rationalisering och effektivisering.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 24) till regeringarna att vidta åtgärder för ett ökat nordiskt samarbete på bildkonstens område bl. a. genom stipendiatutbyte, gemensamma seminarier och en rationalisering och effektivisering av utställningssamarbetet samt att ställa medel till förfogande för detta samarbete.

Beträffande samarbetet på scenkonstens område anslöt sig utskottet till de synpunkter, som framförts i ändringsförslaget om utbyte av teaterföreställningar och stipendiatutbyte och hänvisade till Nordiska kulturkommissionens försöksverksamhet med utbyte av teaterföreställningar.

I enlighet med utskottets förslag antog rådet i anledning av ändringsförslaget en rekommendation (nr 25) till regeringarna att utreda förutsättningarna för ett ökat nordiskt samarbete på scenkonstens område, särskilt i form av stipendiatutbyte och utväxling av teaterföreställningar. Vidare beslöt rådet att inte förcta sig något i anledning av förslaget om inrättande av ett Nordiska rådets pris för scenkonst.

6. Informationsfrågor

Vid behandlingen av ett medlemsförslag, väckt av bl. a. fru ar Hamrin-Thorell och Segerstedt Wiberg samt herrar Palm och Sundman, om stipendier till *studieresor i Norden för medarbetare vid dagstidningar, i fackpressen och vid radio och TV* underströk utskottet massmedias centrala uppgift vid spridningen av information om de nordiska grannländerna. Utskottet ansåg det därför vara en angelägen uppgift för de nordiska länderna att bereda massmedia i Norden möjligheter att på ett mera tillfredsställande sätt än hittills förmedla information om förhållandena i de nordiska länderna. Detta kunde enligt utskottets mening ske bl. a. genom att bereda medarbetare vid massmedia tillfälle till studieresor i Norden för att på detta sätt öka sin nordiska orientering. Möjlighet att söka de föreslagna stipendierna, vilka utskottet förordade, borde dock utsträckas till att gälla även medarbetare vid veckotidningar, free lance-journalister och lärare i journalistik.

Utskottet föreslog en rekommendation till regeringarna att tills vidare för en femårsperiod ställa 10 stipendier och friresor i vart land, i Is-

land dock färre, till disposition för medarbetare vid massmedia för studieresor på minst en månad i de andra nordiska länderna. Rådet biföll utskottets förslag till rekommendation (nr 33).

Meddelandet om rekommendation nr 23/1970 angående *information om nordiskt samarbete* gav vid handen, att den av statsministrarna och Nordiska rådets presidium tillsatta arbetsgruppen för nordisk information avgivit sin slutrapport. Med hänvisning till arbetsgruppens rapport hade herr Palm i ett tilläggsförslag om *Nordiska rådets informations-verksamhet* hemställt att presidiet måtte få i uppdrag att inrätta en tjänst som samnordisk informationschef vid rådets presidiesekretariat. Informationschefen skulle vara föredragande i informationsärenden i presidiet och fungera som sekreterare i rådets informations- och redaktionskommitté, vilken fortsättningsvis skulle fungera som planerande och verkställande organ på området. Presidiet skulle ha det högsta ansvaret rörande informationsverksamheten. Med hänvisning särskilt till att en ingående och saklig information om de nordiska länderna och det nordiska samarbetet är en av grundförutsättningarna för en ökad förståelse mellan de nordiska folken anslöt sig utskottet till medlemsförslaget. Rådet beslöt i anledning härav uppdra åt presidiet att inom rådets presidiesekretariat inrätta en tjänst som samnordisk informationschef i enlighet med arbetsgruppens för nordisk information slutrapport.

Sedan den vid rådets förra session beslutade pristävlingen om en *symbol för Nordiska rådet* avgjorts, hade herr Palm i ett medlemsförslag hemställt att rådet måtte besluta att det av juryn med första priset belönade förslaget skulle antagas som Nordiska rådets symbol och att presidiet skulle få i uppdrag att överväga lämpliga former för att bruka den antagna symbolen. Utskottet fann att såväl de prisbelönta förslagen som huvudparten av de övriga offentliggjorda tävlingsbidragen har betydande förtjänster. Utskottet ansåg sig emellertid inte kunna förorda något av de framlagda tävlingsbidragen som ändamålsenlig samlande symbol för Nordiska rådet. I enlighet med utskottets förslag beslöt rådet uppdra åt presidiet att ytterligare bereda frågan om symbol för Nordiska rådet.

7. Övrigt

Mot bakgrund av det betydande arbete som utförts inom samnordiska expertutskott, kommittéer och andra organ av samnordisk natur hade i ett medlemsförslag om *samnordiska arkiv* hemställts att regeringarna måtte utforma gemensamma principer för inlevereringen till och förvaringen hos myndighet av samnordiska organs handlingar samt enhetliga regler för dylika handlingars offentlighet. Utskottet noterade att arkivfrågorna inte ägnats något större intresse vid utvecklingen av det nordiska samarbetet. Samnordiska organs handlingar inlämnas till arkiv

eller myndigheter enligt principer gällande i landet i fråga, en ordning som enligt utskottets mening inte borde tillämpas på samnordiska arkiv. De nuvarande olägenheterna borde övervinnas genom att de samnordiska organen i arkivhänseende ges en särställning och att arkivfrågorna för deras vidkommande löses som en sak för sig. Utskottet framhöll även betydelsen av att frågan om de samnordiska handlingarnas offentlighet löses i samråd mellan länderna på grund av att dessa handlingars offentlighet hittills varit beroende av nationella bestämmelser. Det erforderliga utredningsarbetet rörande arkivfrågor i anslutning till den samnordiska arkivbildningen kunde enligt utskottets förmenande med fördel anförtros de nordiska riksarkiven.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 11) till regeringarna att efter nödiga utredningar utforma gemensamma principer för inlevereringen till och förvaringen hos myndighet av samnordiska organs handlingar samt att utfärda enhetliga regler för dylika handlingars offentlighet.

I anledning av meddelandet om rekommendation nr 26/1969 angående *höjande av Nordiska kulturfondens belopp* konstaterade utskottet att Norge och Sverige beviljat den äskade ökningen. Även de andra länderna torde med största sannolikhet komma att gå med på en förhöjning av anslagen. Från och med 1971 kan fonden förväntas disponera över det föreslagna årliga dispositionsbeloppet på 5 miljoner danska kronor. Rådet beslöt på förslag av utskottet anse rekommendationen för sin del slutbehandlad.

C. Saker förberedda av socialpolitiska utskottet

1. Arbetsmarknadsfrågor

Ett flertal arbetsmarknadsfrågor har i likhet med tidigare år förberetts av socialpolitiska utskottet.

Frågan om *gemensam nordisk sysselsättningspolitik* hade tagits upp i ett medlemsförslag av bl. a. herrar Antonsson och Jan-Ivan Nilsson. I medlemsförslaget hemställdes, att rådet skulle rekommendera regeringarna att vidtaga åtgärder för ett vidgat samarbete syftande till en gemensam nordisk sysselsättningspolitik. Utskottet konstaterade att medlemsförslaget hade väckts vid en tidpunkt då Nordek-förhandlingarna ännu pågick och väntades ge resultat. Förslaget hade nära anslutning till vad som sägs i Nordek-planen om en nordisk sysselsättningspolitik. Förslagsställarna menade emellertid att ett stadgande i Nordek-traktaten om sysselsättningspolitiken kunde befaras bli alltför allmänt hållet, varför frågan om en nordisk sysselsättningspolitik borde brytas ut och göras till föremål för särskild behandling. Utskottet ställde sig positivt till tanken på en utvidgad nordisk sysselsättningspolitik men menade att sysselsättningspolitiken är avhängig av ett lands generella ekonomiska politik

och därför ej kunde behandlas skilt från denna. I föreliggande läge fann utskottet ej skäl föreligga för åtgärder av det slag medlemsförslaget åsyftade i form av ytterligare särskilda utredningar. Däremot ansåg utskottet det angeläget att i redan befintliga samarbetsorgan fördjupa och utvidga forskning och ömsesidig information på arbetsmarknadsområdet. Utskottet uttalade även att de nordiska länderna knappast under pågående EC-förhandlingar kunde inlåta sig på några initiativ till en gemensam nordisk sysselsättningspolitik.

På förslag av utskottet beslöt rådet att icke företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

Av meddelandena om rekommendation nr 14/1966 angående *samarbete på lokaliseringens område* framgick att, såvitt gäller frågan om intensifiering av det inledda samarbetet på det lokaliseringsspolitiska området, olika initiativ tagits för att ytterligare stärka samarbetet, särskilt utefter den norsk-svenska gränsen. Beträffande frågan om ekonomiska samarbetsmöjligheter inom Nordkalott-området konstaterade utskottet att arbetsministrarna i Finland, Norge och Sverige tillstyrkt ett förslag om upprättande av ett permanent samarbetsorgan för behandling av konkreta, ekonomiska samarbetsfrågor både på det lokaliseringsspolitiska och arbetsmarknadsspolitiska området på Nordkalotten. Såvitt gällde frågan om forskningssamarbete på det lokaliseringsspolitiska området framgick att detta är väl igång inom en nordisk arbetsgrupp för lokaliseringsforskning. Utskottet ansåg ytterligare åtgärder från rådets sida i anledning av rekommendationen ej påkallade. På förslag av utskottet ansåg rådet spørgsmålet som för sin del slutbehandlat.

Frågan om *den finska arbetskraftens förhållanden* hade tagits upp i ett medlemsförslag av bl. a. herrar Lars Larsson och Jan-Ivan Nilsson samt fru Skantz. I förslaget hemställdes, att rådet ville rekommendera regeringarna i Finland och Sverige att intensifiera sitt arbete vad gäller att underlätta den finska arbetskraftens anpassning till den svenska arbetsmarknaden. Utskottet konstaterade att den övervägande delen av invandrarna från Finland till Sverige går vid sidan av den offentliga arbetsförmedlingen. Merparten av invandrarna nås därför ej av den information om Sverige som arbetsförmedlingen tillhandahåller. Invandrarna kommer därför ofta till Sverige med bristfälliga uppgifter om svenska förhållanden med påföljd att anpassningssvårigheter lätt uppstår vad gäller kontakterna med det svenska samhället och svenska arbetslivet. För att underlätta anpassningen borde enligt utskottet i första hand åtgärder sättas in på förbättrade möjligheter till språkstudier. Svenskundervisningen borde nå alla grupper av finska invandrare och ej enbart dem som finns i produktionen. Den inom skolöverstyrelsen i Sverige särskilt tillsatta arbetsgruppen angående invandrarernas svenskundervisning kunde enligt utskottet överväga en gemensam familjeundervisning för finska invandrare. Utskottet fann det

vidare angeläget att fortlöpande kontakter **hålles** mellan skolmyndigheter i Finland och Sverige för att svenska kommuner med stor tillströmning av finska invandrare i tid kan möta de problem som härvid uppstår för skolorna. Utskottet framhöll också betydelsen av tolkservice för de finska invandrarna.

Utskottet ansåg att ett viktigt moment i anpassningsåtgärderna är en grundläggande information och orientering till den finska arbetskraften om förhållandena på den svenska arbetsmarknaden före avresan från Finland. Utskottet såg med tillfredsställelse att beslut fattats mellan Finlands och Sveriges arbetsministrar i december 1970 om tillsättande av en arbetsgrupp för effektivisering av samarbetet mellan arbetsförmedlingarna i Finland och Sverige i syfte att arbetskraftsflyttningen mellan de båda länderna skall ske via den offentliga arbetsförmedlingen. Utskottet utgick från att frågan om information om arbetsmarknadsförhållandena i Finland och rörande andra frågor av betydelse för personer, som är intresserade av att flytta tillbaka till Finland, även blev löst genom nämnda arbetsgrupp. Slutligen pekade utskottet på att möjligheterna för invandrarna att återvända till Finland måste stå öppna och att därför kontakter med hemlandets kultur och språk måste underhållas. Här ansåg utskottet att möjligheten att direkt höra eller se grannlandets radio- och TV-program har stor betydelse.

På förslag av utskottet antog rådet dels en rekommendation (nr 18) till regeringen i Sverige att i samråd med Finlands regering vidta ytterligare åtgärder i syfte att främja de finska invandarnas anpassning till det svenska samhället och den svenska arbetsmarknaden samt att i ökad omfattning tillgodose de finska invandarnas sociala och kulturella behov på deras modersmål, dels en rekommendation (nr 19) till regeringarna i Finland och Sverige att i samråd verka för att den till Sverige inflyttade finskspråkiga befolkningens kulturella och övriga kontakter med hemlandet effektivt upprätthålles.

Frågan angående en *gemensam arbetsmarknad för veterinärer* har under många vår varit föremål för intresse från utskottets sida. Av meddelandet om rekommendation nr 19/1958 framgick att sedan vissa ändringar företagits i tidigare framlagt utkast till överenskommelse mellan Danmark, Norge, Finland och Sverige om gemensam arbetsmarknad för veterinärer, initiativ nu kommer att tas för överenskommelsens undertecknande och ratifikation. Mot bakgrund härav ansågs skäl för ytterligare åtgärder från rådets sida i anledning av rekommendationen ej föreligga. På förslag av utskottet ansåg rådet spörsmålet som för sin del slutbehandlat.

Av meddelandet om rekommendation nr 1/1965 angående *auktorisering av optiker* framgick att en i anledning av rekommendationen tillsatt kommitté numera slutfört sitt arbete och framlagt ett betänkan-

de om auktorisation av optiker (*NU 1970: 19*). Utskottet ansåg ytterligare åtgärder i anledning av rekommendationen ej påkallade från rådets sida, då genom kommitténs arbete de i rekommendationen framförda önskemålen om en utredning tillgodosetts. På förslag av utskottet ansåg rådet spørgsmålet för sin del slutbehandlat.

Till arbetsmarknadsfrågorna bör även föras frågan om *revision av sjömansskattelagstiftningen*. I ett tilläggsförslag hade hemställts, att rådet måtte rekommendera de nordiska regeringarna att med beaktande av de synpunkter som framförts i betänkandet om nordisk sjömansskattefördelning (*NU 1969: 10*) vidta sådana åtgärder, som på ett tillfredsställande sätt kan lösa de problem som i anledning av gällande nordiska sjömansskattelagar uppstår för sjömäns hemkommuner på grund av bortfall av kommunandelarna av sjömansskatteintäkterna. Enligt de nordiska sjömansskattelagarna och de nordiska dubbelbeskattningsavtalen tillfaller sjömansskatten, om sjömannen tjänstgör på annat fartyg än hemlandets, det land, där fartyget är hemmahörande. Kommunandelen av sjömansskatten tillfaller till följd härav i dessa fall icke sjömannens hemkommun. Detta innebär ur en ekonomisk synpunkt kännbar belastning för vissa kommuner i Finland, särskilt på Åland. Utskottet fann förståelse för de problem som på detta sätt åsamkats dessa kommuner. Enligt utskottets mening vore det naturligt att compensation för bortfall av sjömansskattens kommunandel erlades från det land som tillgodosgjort sig arbetskraften. Utskottet hade dock nödgats konstatera att det ej var möjligt att i nuvarande läge förorda att överenskommer träffas mellan de nordiska länderna om att åstadkomma en utjämning mellan länderna i ekonomiskt avseende, då en sådan ordning skulle innebära avsteg från principen i de nordiska dubbelbeskattningsavtalen om att inkomst ombord på nordiskt fartyg endast skall beskattas i den stat vars nationalitet fartyget har. Utskottet fann därför att kommunernas rätt till compensation för skattebortfallet för närvarande borde ordnas inom varje land för sig.

På förslag av utskottet beslöt rådet att icke företa sig något i anledning av tilläggsförslaget.

2. Hälso- och sjukvårdsfrågor

Narkotikafrågan hade aktualiserats i rådet med anledning av ett medlemsförslag, väckt av bl. a. herrar Antonsson, Hammarberg och Lars Larsson samt fru Skantz, om intensifierad nordisk samverkan för att motverka narkotikamissbruket. I medlemsförslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att samordna sina åtgärder organisatoriskt för narkotikabrottslighetens bekämpande och att tillgodosäga behovet av åtgärder av social natur i syfte att minska narkotikamissbruket. Sakkunniga hade deltagit i utskottets förhandlingar och informerats om det aktuella läget på narkotikaområdet i Norden. Ut-

skottet konstaterade att de nordiska länderna under senare år harmoniserat sin narkotikalagstiftning såvitt gäller straff för narkotikabrott. Det kriminaliserade området är också i stort överensstämmande i länderna, dock med den avvikelser att i Norge även det egna bruket av narkotika är kriminaliserat. Utskottet ansåg att i första hand den mer professionella hanteringen av narkotika borde stoppas. Enligt utskottets mening borde dock samhället med kraft reagera även mot det egna bruket av narkotika och inrikta sig även på dem som enbart brukar narkotika. Utskottet fann det väsentligt att samhällets aktiviteter samordnas över hela det nordiska fältet så att de praktiska åtgärderna överallt i Norden är i nivå med varandra. Utskottet menade att en harmonisering av den nordiska narkotikalagstiftningen ej är tillräcklig garanti för att tillämpningen blir densamma. Kraftanstängningar borde göras för att rättstillämpningen blir så enhetlig som möjligt i de olika länderna. Betydelsen av att de nordiska länderna eftersträvar gemensamma ställningstaganden i narkotikafrågan i det internationella arbetet framhölls likaså. Utskottet ansåg det angeläget att ett utvecklat och mer systematiskt utbyte av erfarenheter kommer till stånd mellan de nordiska länderna beträffande den förebyggande och uppsökande verksamheten samt lämpliga behandlingsmetoder i det akuta skedet och på eftervårds- och rehabiliteringsstadiet. Gemensam nordisk utbildning borde vidare övervägas för vissa grupper av personal inom narkomanvården. Utskottet framhöll vidare värdet av saklig information till ungdomen om narkotikans skadeverkningar och förordade här en gemensam nordisk informationskampanj. Utskottet konstaterade att förslagsställarnas önskemål om samarbetsorgan för att ytterligare effektivisera samarbetet på narkotikaområdet tillmötesgåtts, sedan länderna utsett kontaktmän att ingå i ett koordineringsorgan för samarbete kring narkotikafrågor.

På förslag av utskottet antog rådet efter lång debatt med 55 röster mot 1 en rekommendation (nr 8) till de nordiska regeringarna att intensifiera samarbetet för narkotikabrottslighetens bekämpande samt att därvid eftersträva en likartad tillämpning av narkotikalagarna och tillgodose behovet av åtgärder av social natur i syfte att minska narkotikamissbruket.

Narkotikaproblematiken var även aktuell i anledning av meddelande om rekommendation nr 5/1967 angående *ungdomens alkohol- och narkotikamissbruk m. m.* Av meddelandet framgick att en i anledning av rekommendationen tillsatt arbetsgrupp avlämnat ett betänkande om narkotikaforskning. Utskottet konstaterade, att ovannämnda nordiska kontaktorgan för narkotikafrågor förväntades ta upp till diskussion formerna för ett effektivare samarbete i enlighet med de i betänkandet framlagda förslagen om narkotikaforskning, vilka bland annat gick ut på att ett särskilt nordiskt institut för narkotikaforskning borde övervägas. På

förslag av utskottet ansåg rådet rekommendation nr 5/1967 för sin del slutbehandlad.

I anledning av ett av en nordisk arbetsgrupp framlagt förslag om *internordisk giltighet för recept* hade ett tilläggsförslag väckts i ämnet, vari hemställdes till rådet att rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att införa nordisk giltighet av recept i enlighet med det förslag som framlagts av Nordisk receptkommitté i dess utredning (NU 1969: 18). Utskottet tillstyrkte i likhet med flertalet remissorgan att Nordisk receptkommittés förslag om nordisk giltighet för recept genomföres. Utskottet var medvetet om att en nordisk receptgiltighet i enlighet med det framlagda förslaget skulle få en relativt begränsad användning i dagens läge. Utskottet ansåg emellertid det riktigt att ta ett första steg till en mera generell nordisk receptgiltighet. Enligt utskottets mening fick nordisk receptgiltighet praktisk betydelse framför allt för den resande allmänheten. Utskottet framhöll att förmånerna i form av kostnadsfria eller nedsatta läkemedel självklart skulle kunna utnyttjas även om läkemedlet inköps på recept i annat nordiskt land än det egna.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 5) till regeringarna att införa nordisk giltighet för recept utfärdad av läkare, tandläkare och veterinärer i nära anslutning till det förslag som framlagts av Nordisk receptkommitté i dess utredning (NU 1969: 18).

En fråga rörande *gemensam skeppsmedicinsk forskning* hade i anslutning till meddelande om rekommendation nr 10/1969 ställts till samtliga regeringar. Frågan gällde om regeringarna med hänsyn till de ombordanställda ville ta upp till ny värdering frågan om skeppsmedicinsk forskning och igångsätta forskning beträffande existerande problem eller om regeringarna menade att en sådan forskning över huvud taget icke har något intresse varken för sjöfolket eller sjöfartsnäringen. Det framgick av svaret att frågan är under observation på nordisk bas och att det ej kunde uteslutas att forskningen i fråga bäst främjades genom initiativ inom det egna landets forskningsinstitutioner och genom informellt samarbete mellan ländernas institutioner.

3. Miljövårdsfrågor

Till sessionen hade väckts ett tilläggsförslag om *enhetliga principer för lagstiftning om engångsförpackningar* av bland andra herr Lars Larsson och fru Skantz. I förslaget hemställdes, att rådet ville rekommendera de nordiska regeringarna att tillämpa enhetliga principer för lagstiftning som gäller användningen av engångsförpackningar. Tilläggsförslaget hade väckts mot bakgrund av att regeringarna trots en tidigare rekommendation från rådet i ämnet ej hade tagit någon som helst kontakt med varandra. Utskottet konstaterade att utvecklingen i de nordiska länderna såvitt gäller bestämmelser och praxis rörande användningen av engångsförpackningar har gått i skilda riktningar. Denna

utveckling fann utskottet anmärkningsvärd och ville lägga tyngd bakom önskemålet om att enhetliga nordiska principer tillämpades vid lagstiftningen som gäller användningen av engångsförpackningar. Utskottet framhöll att ur handelspolitisk synpunkt borde eftersträvas en sådan lösning av förpackningsfrågan som främjar det nordiska varuutbytet. Gemensam nordisk bedömning av de frågor som här är aktuella bör därför komma till stånd. Såvitt gällde sakfrågan menade utskottet, att ett förbud mot engångsförpackningar för öl och läskedrycker leder till att förutsättningarna för en samhandel beträffande dessa varor starkt försvåras. Vidare framhölls engångsförpackningarnas betydelse för en rationell varudistribution. Utskottet ansåg sig väl medvetet om de nackdelar som engångsförpackningar medför ur miljövårdssynpunkt. Utskottet menade dock att ett förbud mot engångsförpackningar beträffande vissa slag av emballage av vissa varor knappast kunde innebära en avgörande lösning av nedskräpningsproblemet. Utskottet pekade på andra lösningar t. ex. sådana åtgärder som skärpta straffsatser för nedskräpning, upplysning, utveckling av miljövänliga förpackningar och utbyggd renhållningsskyldighet för samhället.

Utskottet föreslog att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att tillämpa enhetliga principer för lagstiftningen och i sina strävanden i övrigt för att komma till rätta med de problem i olika hänseenden som engångsförpackningarna medför. I en reservation av utskottets finska medlemmar hemställdes att rådet rekommenderar regeringarna i de nordiska länderna att tillämpa enhetliga principer i sina strävanden att komma till rätta med de allvarliga problem i miljövårdshänseende som engångsförpackningarna medför. Utskottets förslag godkändes av rådet, som med 62 röster mot 2 antog en rekommendation (nr 22) till regeringarna. 2 medlemmar (bl. a. herr Hermansson) avstod från att rösta.

I anledning av meddelande om rekommendation nr 5/1969 angående *användande av engångsförpackningar* hade herr Hammarberg till Norges regering riktat frågan om vilka faktorer, som kan motivera att spörsmålet om regler rörande engångsemballaget löses på olika sätt i de nordiska länderna och varför hittills några koordinationsåtgärder icke vidtagits i denna för nordisk samhandel så viktiga fråga i enlighet med rådets rekommendation nr 5/1969. Av svaret framgick att å ena sidan de ekonomiska och näringsmässiga intressena och å den andra sidan de miljövårdsmässiga aspekterna bedömdes olika. Att någon kontakt ej tagits berodde på dels nyssnämnda olika värderingar, dels alltför stor arbetsbelastning i det norska departementet som svarar för frågan. Med hänvisning till ovannämnda tilläggsförslag i ämnet fann utskottet ytterligare åtgärder i frågan ej påkallade i anledning av denna rekommendation. På förslag av utskottet ansåg rådet rekommendationen för rådets del slutbehandlad.

I anledning av meddelande om rekommendation nr 4/1969 angående *samarbete rörande föroreningsfrågorna* hade ställts frågor till samtliga nordiska regeringar dels om regeringarna planlägger ett gemensamt uppträdande vid FN:s miljövärldskonferens 1972, dels om vilka resurser, vad angår bl. a. personal, det nordiska kontaktorganet för miljövärldsförfrågor kommer att bli utrustat med. Av svaret beträffande den första frågan framgick att ett gemensamt framträdande vid själva konferensen ännu ej planerats, men att nordiskt samråd vid denna liksom i andra internationella sammanhang tedde sig naturligt. Den senare frågan besvarades med att sådana resurser skulle ställas till förfogande att kontaktorganet skulle kunna fungera effektivt. I första hand borde dock erfarenheterna få visa på vilket sätt kontaktorganet skall utrustas.

Ett medlemsförslag om *internordisk kommitté för vattenfrågorna i Kattegatt och Skagerack* hade väckts av bl. a. fru Segerstedt Wiberg. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna i Danmark, Norge och Sverige att tillsätta en kommitté för samordning av miljövärldsåtgärder utmed Västerhavet. Utskottet delade den av förslagsställarna och remissorganen uttalade uppfattningen att situationen i Kattegatt, Skagerack och Öresund är sådan att åtgärder snarast måste vidtagas av strandmakterna för att minska föroreningarna. Angående organisationen av samarbetet ansåg utskottet det lämpligast att förordna en anknytning till det nyligen beslutade nordiska kontaktorganet för miljövärldsförfrågor. Utskottet ansåg vidare att regionala kommittéer skulle underställas det centrala kontaktorganet med uppgifter att inom mindre, naturligt avgränsade områden lokalt bedriva undersökningar och utföra regional samordning. Här pekades på Öresundsvattenkommitténs arbete och möjligheten att utvidga dess arbetsområde att avse även Kattegatt och Skagerack.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 21) till regeringarna i Danmark, Norge och Sverige att i samverkan bekämpa föroreningarna i Kattegatt, Skagerack och Öresund och därvid samordna nödiga miljövärldande åtgärder.

I anledning av meddelande om rekommendation nr 30/1970 angående *åtgärder mot Östersjöns föroreningar* hade till Danmarks och Sveriges regeringar riktats fråga om de båda regeringarna ansåg att forskningsarbetet rörande Östersjöns föroreningar kunde knytas till internationella havsforskningsrådets verksamhet i enlighet med det förslag som Finlands regering framlagt i meddelandet. Av svaret framgick att frågan om en samordning av forsknings- och undersökningsverksamheten rörande Östersjöns föroreningar snarast borde tas upp till övervägande inom Nordiska kontaktorganet för miljövärldsförfrågor, varvid olika alternativ för att lösa samordningsproblemet borde prövas. Möjligheterna att koncentrera forskningsverksamheten till Internationella havsforskningsrådet skulle även komma att undersökas.

4. Ungdomsfrågor

Bl. a. herr Lars Larsson hade väckt ett medlemsförslag om *vidgat idrottsutbyte* och hemställt att rådet ville rekommendera regeringarna att ge ekonomiskt stöd till ett ökat nordisk idrottsutbyte även med ungdom i Nordens ytterområden. Utskottet delade förslagsställarnas uppfattning om att brist på ekonomiska resurser hindrar ungdoms- och junioridrottsutbyte mellan de nordiska länderna, vilket är särskilt märkbart för idrottande ungdomar från t. ex. Island och Färöarna, vilka knappast alls kan delta i nordiska idrottstävlingar. Ekonomiska resurser borde därför ställas till förfogande för ett ökat nordiskt idrottsutbyte för ungdom, särskilt vad gäller idrottsutbyte med Island och Färöarna. Utskottet erinrade om att rådet i en tidigare rekommendation (nr 26/1970) föreslagit ökat stöd till nordiskt ungdomssamarbete. Utskottet ansåg att frågan om ekonomiskt stöd till nordisk idrottsungdom borde behandlas gemensamt med frågan om stöd till nordiskt ungdomssamarbete över huvud taget. Någon särskild ordning borde ej skapas med syfte att tillgodose enbart idrottsutbyte.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 2) till regeringarna att i anslutning till behandlingen av rådets rekommendation nr 26/1970 angående ökat stöd till nordiskt ungdomssamarbete även överväga möjligheterna för ekonomiskt stöd till nordiskt idrottsutbyte.

D. Saker förberedda av trafikutskottet

1. Nordisk transportpolitik

Beträffande frågans tidigare behandling hänvisas till delegationens redogörelse för artonde sessionen (s. 36). Vid nittonde sessionen fördes frågan om en nordisk transportpolitik ett betydelsefullt steg framåt efter att ha stått på trafikutskottets dagordning sedan 1963. Frågan har behandlats i tre etapper. Först skildes de delar ut som gällde gods-transport med bilar, därunder tillståndsgivningen, bestämmelser om mått och vikt samt arbetstidsbestämmelser för bilförare. En rekommendation om dessa områden antogs på femtonde sessionen (nr 1/1967). I en andra etapp igångsatte trafikutskottet undersökningen *NORDTRANS Norden som en gemensam lokaliserings- och kommunikationsregion* som efter remiss och vissa kompletteringar överlämnats till regeringarna jämte trafikutskottets utlåtande över utredningsmaterialet. I den tredje etappen slutligen har behandlats en förstärkning av den institutionella ramen för transportsamarbetet genom ingående av en särskild traktat och genom upprättande av en nordisk ämbetsmannakommitté för dessa frågor.

Efter artonde sessionen har remissbehandlingen av NORDTRANS-ut-

redningen (utredningen tryckt i *NU 1969: 13* och remissuttalanden i *NU 1970: 21*) slutförts och dess innehåll behandlats på ett av trafikutskottet anordnat möte ("hörning") med sakkunniga den 22—23 april 1970. Utskottet har därefter uppdragit åt den arbetsgrupp som företog NORDTRANS-utredningen att verkställa vissa kompletterande undersökningar, som beräknas vara färdiga under förra delen av år 1971.

Trafikutskottet antog ett uttalande om NORDTRANS och det framkomna remissmaterialet, som enligt utskottets uppfattning borde göras till föremål för fortsatt bearbetning av regeringarna i syfte att få till stånd en gemensam grundval för framtida beslut om transportsamarbetet. Utskottet ansåg sig dock redan kunna dra vissa slutsatser. Beträffande flygtrafiken konstaterades att flygteknikens utveckling mot större och snabbare flygplan och mer komplicerade anläggningar för passagerare och gods medförde behov av större flygplatsomland, vilket kunde motivera gemensamma investeringar. Mycket tydde enligt utskottet på att det skulle innebära en fördel att samla en allt större andel av den internationella passagerartrafiken till och från Norden till en nordisk storflygplats. Rådet hade tidigare rekommenderat regeringarna att denna storflygplats skulle förläggas till Köpenhamns-området. Frågan var enligt utskottets uppfattning av brådskande karaktär och beslut borde snarast träffas.

Utredningsmaterialet pekade på att det för dagen inte var aktuellt att upprätta en separat nordisk flygplats för godstrafik. Frågan om flyggods-trafiken och förutsättningarna för en särskild godsflygplats borde emellertid utredas, så att en färdig plan fanns när det av ekonomiska eller säkerhetsskäl blev aktuellt att separera gods- och passagerartrafik.

På sjöfartens område hänvisade utskottet till att i samband med utvecklingen mot allt större fartyg och enhetslaster flera av de största nordiska rederierna inlett samarbete, i vissa fall även med deltagande av icke-nordiska rederier, för att driva godstrafik och på så sätt bättre kunna utnyttja stordriftens fördelar. Samtidigt hade trafiken koncentrerats till ett fåtal hamnar för att minska antalet anlöp per resa och för att få ett större uppland. Utskottet fann att starka skäl talade för en koncentration av den nordiska transoceaniska trafiken till en storhamn i Norden. Underlag skulle härigenom kunna skapas för utbyggnad av transoceaniska containerlinjer. Utvecklingen kunde på längre sikt ha betydelse för möjligheterna att upprätthålla rederinäringen i de nordiska länderna på nuvarande nivå. De nordiska rederierna syntes i stor utsträckning utgå från att Göteborg är denna storhamn. Utskottet kunde emellertid ej med föreliggande utredningsunderlag ta ställning till frågan som bordes göras till föremål för ytterligare utredning med deltagande av intresserade parter.

Enligt NORDTRANS-utredningen var utsikterna för lokalisering av en storoljehamn till ett nordiskt land ej stora. Från sakkunnigt håll

hade emellertid föreslagits en ingående utredning av denna fråga, särskilt i syfte att undersöka möjligheterna att minska riskerna för oljekatastrofer i Östersjön, Bälten och Öresund samt Skagerack och Kattegatt.

Utskottet påpekade att en kanalisering av godsflödet på sätt som beskrivits i NORDTRANS förutsatte en samordning även av järnvägs-transporterna och av anläggningen och utbyggnaden av huvudvägar. Järnvägarna torde enligt utskottet komma att spela en väsentlig roll i det framtida transportsystemet. Utskottet uttryckte här bl. a. förhoppningen att pågående förhandlingar om utvidgningen av de nordiska enhetstarifferna att omfatta även Danmark måtte leda till positiva resultat. Transportmöjligheterna med järnväg och på väg var av avgörande betydelse för genomförandet av de nordiska ländernas lokaliseringspolitik.

Enligt utskottets uppfattning borde man anlägga en helhetssyn på trafikförbindelserna i Norden. Det var vidare av största betydelse att få till stånd en samordning av ländernas transportpolitik för att uppnå bästa möjliga utnyttjande av trafikanläggningarna. Genomförandet härav skulle enligt utskottets uppfattning underlättas om det genom en vidarebearbetning av NORDTRANS skapas ett gemensamt underlag för beslut inom de nordiska länderna.

Frågan om ingående av en *nordisk transportöverenskommelse* hade tagits upp i ett medlemsförslag av bl. a. herr Cassel. I förslaget hänvisades till att arbetet i rådet med transportpolitiska och trafikpolitiska spörsmål sedan länge varit inriktat på att söka få till stånd en allmän överenskommelse mellan de nordiska länderna, som drog upp riktlinjer för hur de fem länderna skulle samordna sin politik på dessa viktiga områden och som även kunde ange på vilka fält en samordning av tillgängliga resurser kring gemensamma anläggningar av olika slag borde eftersträvas. Vidare hänvisades till att trafikutskottet genom utredningen NORDTRANS gjort en första kartläggning av de problem som möter i detta sammanhang och att de inkomna remissvaren i förening med själva utredningen kunde väntas ge anledning till åtskilliga uppslag för hur en allmän transportöverenskommelse borde läggas upp.

Trafikutskottet framhöll i sitt betänkande över medlemsförslaget att då ratifikation av Nordek-traktaten icke ägt rum syntes det riktigt att frågan om en nordisk transportöverenskommelse åter rests. Utskottet fann att samhandeln och produktionssamarbetet mellan de nordiska länderna medförde ett ständigt växande behov av att transporterna genomfördes på det mest rationella sättet. Detta kunde emellertid enligt utskottets uppfattning endast ske genom ett nordiskt samarbete vad gällde planläggningen inom transportsektorn och transportpolitiken.

En nordisk transportöverenskommelse kunde icke stå i strid med Rom-traktaten, därest ett eller flera av de nordiska länderna skulle an-

sluta sig till Gemensamma marknaden (EC). Behovet av ett nordiskt transportsamarbete blev inte mindre vid en anslutning till EC. I detta sammanhang påpekade utskottet att Benelux-länderna, bl. a. just på transportområdet, inom sitt regionala område nått betydligt längre än man kommit inom EC som helhet. Även om endast ett eller några av de nordiska länderna blev anslutna till EC skulle det föreligga möjligheter för praktiskt samarbete på transportområdet inom hela Norden.

Utskottet hänvisade vidare till att Nordiska organisationskommittén i sitt huvudbetänkande år 1969 förordat, att de generella samarbetsreglerna i Helsingforsöverenskommelsen kompletteras med specialtraktater på särskilda samarbetsområden och att rådet på sin artonde session antagit en rekommendation till regeringarna om att före den 1 januari 1972 ingå en kulturtraktat.

Utskottet fann att transportsektorn var ett annat sådant viktigt samarbetsområde, där en särskild nordisk överenskommelse borde ingås. Vidare hänvisade utskottet till kommunikén från mötet mellan de nordiska ländernas statsministrar och Nordiska rådets presidium i Köpenhamn om revisionen av Helsingforstraktaten i november 1970, enligt vilken ett nordiskt ministerråd skulle upprättas. I kommunikén uttalades också att spörsmålet om ingående av en nordisk transportöverenskommelse förbereddes från regeringarnas sida för behandling vid nittonde sessionen.

Utskottet föreslog att rådet skulle rekommendera regeringarna att snarast upprätta en permanent nordisk ämbetsmannakommitté för transportfrågor som kan arbeta i anslutning till det kommande nordiska ministerrådet och i övrigt ingå i den organisation som upprättas enligt en nordisk transportöverenskommelse. Ämbetsmannakommittén skulle också utarbeta förslag till avtal mellan de nordiska länderna om samarbetet på transportområdet omfattande såväl organisationen av som innehållet i samarbetet, att föreläggas rådets tjugonde session. Rådet godkände denna rekommendation (nr 14).

2. Trafiksäkerhet

I ett medlemsförslag av bl. a. herrar Cassel och Mellqvist hade föreslagits att rådet skulle rekommendera regeringarna att ställa erforderliga resurser till förfogande för ett utvidgat trafiksäkerhetssamarbete, omfattande alla relevanta sidor av ett sådant arbete, samt att i belysning av forskningens senaste resultat snarast låta företa en värdering och prioritering av arbetet med att skapa en säkrare trafikmiljö. I förslaget hänvisades bl. a. till de synpunkter som framkommit vid Nordiska rådets trafiksäkerhetskonferens i Stockholm den 20—21 april 1970, varvid flera forskare hade uttalat optimism angående möjligheterna att reducera trafikolyckorna, och därvid pekat på en förbättring av trafik-

miljön som det område där den största effekten kunde uppnås för att öka trafiksäkerheten.

Utskottet framhöll som sin uppfattning att det var erforderligt att mycket betydande insatser gjordes från samhällets sida, att denna insats med fördel kunde göras i samarbete mellan de nordiska länderna och att detta var en uppgift av brådskande natur. Ett första steg var ett tvärvetenskapligt forskningsarbete om de många problem som framdragits vid trafiksäkerhetskonferensen och i remissyttrandena om medlemsförslaget. Utskottet föreslog att regeringarna skulle igångsätta ett sådant forskningsarbete, eventuellt genom Nordisk komité för trafiksäkerhetsforskning. Vidare ansåg utskottet det lämpligt att till närmare övervägande uppta ett förslag från Nordisk union för alkoholfri trafik om ett nordiskt trafiksäkerhetsår. På förslag av utskottet antog Nordiska rådet en rekommendation (nr 3), enligt vilken rådet rekommenderar regeringarna att ställa de erforderliga resurserna till förfogande för ett utvidgat trafiksäkerhetssamarbete, som omfattar alla relevanta sidor av ett sådant arbete, och att i belysning av forskningens nyaste resultat snarast låta företa en värdering och prioritering av arbetet med att skapa en säkrare trafikmiljö.

Vid behandlingen av medlemsförslaget meddelades från regeringarnas sida att vederbörande fackministrar träffat en överenskommelse om inrättande av ett nordiskt trafiksäkerhetsråd som skall fungera som kontakt-, samordnings- och planläggningsorgan för trafiksäkerhetsområdet. Rådets medlemmar skall dels följa utvecklingen på trafiksäkerhetsområdet, dels hålla varandra underrättade om viktigare åtgärder som planläggs och beslutas av respektive regeringar och trafiksäkerhetsorgan, dels låta företa en fortlöpande undersökning av lämpliga samarbetsprojekt och dels genom särskilda arbetsgrupper analysera och utarbeta förslag till rekommendationer som kan lösa föreliggande problem. Varje land blir representerat i rådet på statssekreterarnivå eller motsvarande. De existerande samarbetsorganen, Nordisk vejtrafikkomité och Nordisk komité för trafiksäkerhetsforskning, avses skola fortsätta som permanenta organ under Nordiska trafiksäkerhetsrådet.

3. Öresundsfrågorna

I ett tilläggsförslag hade bl. a. herrar Hernelius och Mellqvist hemställt om en rekommendation till Danmarks regering att föranstalta om att slutgiltigt beslut snarast träffas om storlufthamnen på Saltholm samt till Danmarks och Sveriges regeringar att snarast därefter slutföra förhandlingarna om byggande av fast förbindelse mellan Köpenhamn och Malmö.

Av meddelandena om rekommendation nr 21/1969 angående beslut i Öresundsfrågorna framgick att det interna arbetet i Danmark med en

plan för överflyttning av Köpenhamns lufthamn till Saltholm pågår samt att frågan om fasta förbindelser över Öresund behandlats vid fortsatta dansk-svenska förhandlingar på regeringsnivå.

Utskottet fann det liksom förslagsställarna beklagligt att definitiva beslut ännu ej fattats angående Saltholm och en fast förbindelse Köpenhamn—Malmö. Utskottet sade sig förutsätta att man vid anläggningen av storlufthamnen undgick dispositioner som kunde försvåra eller försena utbyggnaden av KM-förbindelsen enligt den planlagda sträckningen.

Utskottet föreslog att Nordiska rådet skulle rekommendera Danmarks regering att så snart som möjligt föranstalta om att definitiva beslut med angivande av erforderliga tidsfrister fattas om byggande av storflygplatsen på Saltholm, samt Danmarks och Sveriges regeringar att snarast därefter slutföra förhandlingarna om ingående av ett avtal samt träffa ett sådant avtal. Rådet godkände en rekommendation av detta innehåll (nr 15).

Beträffande rekommendation nr 21/1969 lade rådet på utskottets förslag meddelandena till handlingarna och ansåg spörsmålet för sin del slutbehandlat vad gällde punkt a) medan rådet inväntade nytt meddelande om punkt b) till nästa session. Punkt b) innehåller utfästelse om att lufthamnen skall utnyttjas på ett sådant sätt att oacceptabla störningar för svenskt område undvikes.

4. Luftfartsfrågor

Vid artonde sessionen hade herr Sundin väckt ett ändringsförslag om *samarbete på luftfartens område* vari regeringarna rekommenderades att gemensamt nå fram till en lösning av de problem som förorsakades av konkurrensen mellan enskilda nordiska luftfartsföretag. Utskottet uttalade att de frågor som belysts i ändringsförslaget borde tas i beaktande vid ingående av en nordisk transportöverenskommelse. Utskottet anslöt sig i princip till den i förslaget uppställda målsättningen att de nordiska ländernas näringsliv borde få lika möjligheter att utvecklas inom olika delar av Norden och att Norden därför borde betraktas som en gemensam region i transportpolitiskt hänseende. Dock borde enligt utskottets uppfattning de förhandlingar som pågick mellan berörda flygbolag fortsätta utan medverkan eller inblandning från myndigheternas sida (*se även ovan under p. 1*).

I ett medlemsförslag hade bl. a. herrar Cassel och Mellqvist hemställt, att rådet måtte rekommendera regeringarna att ofördröjligen gemensamt utfärda ovillkorliga *förbud för civilt överljudsflyg* att flyga över land på en sådan höjd att ljudknallen når ner till marken, att verka för att internationella undersökningar kommer till stånd om ljudknallens verkan över hav och om den lämpligaste metoden att reglera framförande av överljudsflyg över hav samt att låta experter från de nordiska län-

derna delta i ICAO:s fortsatta utredningsarbete beträffande överljudsflygplan. I förslaget hänvisades till att det planerade civila överljudsflyget kunde väntas medföra hot mot miljön av helt annan räckvidd och svårighetsgrad än det vanliga jetflyget och att det dominerande problemet var den s. k. ljudknallen.

I förslaget erinrades om att problemet var föremål för undersökningar i flera länder och behandlades internationellt främst av ICAO. Den svenska regeringen hade uttalat ett villkorligt överflygningsförbud innebärande att trafik med överljudsplan över Sverige inte kommer att tillåtas om ljudknallen medför skador på byggnader eller hälsovådliga förhållanden, t. ex. i form av regelbundna sömnstörningar.

Förslagsställarna ansåg det angeläget att så många länder som möjligt snarast tog ställning mot överflygning av ljudknallstrande överljudsflyg och att ställningstagandet skedde i form av ovillkorligt överflygningsförbud i likhet med vad som tillkännagivits av USA och England.

Utskottet fann efter hörande av experter att de uppgifter om olägenheterna med överljudsflyg som förelåg utgjorde tillräcklig grund för att införa restriktioner, som i framtiden eventuellt kunde modifieras om nya flygplanstyper med mindre olägenheter skulle konstrueras. Vad gällde kostnaderna kunde man vänta betydande höjningar av biljettpriserna för konsumenterna, även för andra flygningar än med överljudsplan, för att täcka de kostnader dessa medförde för flygbolagen. Hänsynen till flygplansfabrikanterna talade också för att man redan nu fastställde regler på detta område.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 16) till regeringarna att ofördröjligen gemensamt utfärda ovillkorligt förbud mot att civilt överljudsflyg flyger över land på ett sådant sätt att ljudknallarna når ner till marken, att verka för igångsättande av internationella undersökningar, dels om ljudknallens verkan över hav, dels om den lämpligaste metoden att reglera framförande av överljudsflyg över hav, samt att låta experter från de nordiska länderna delta i ICAO:s fortsatta utredningsarbete beträffande överljudsplan. Rekommendationen antogs med 60 röster; 5 medlemmar avstod från att rösta.

I ett medlemsförslag hade bl. a. fru Segerstedt Wiberg och herr Mellqvist hemställt att rådet skulle rekommendera regeringarna att snarast ratificera Haag-konventionen mot *flygkapning*, att verka för att andra stater snarast ratificerar konventionen samt att stödja förslag som syftar till en snabbare procedur för ratifikation av konventioner på luftfartens område.

Förslagsställarna hänvisade till internationela överväganden om åtgärder för att stävja flygkapning, och till behovet av att den internationella konvention mot flygkapning som antogs vid en konferens i Haag 1970 snarast ratificeras av största möjliga antal stater. I en till förslaget

fogad promemoria omnämnes ett förslag att införa en särskild straffbestämmelse mot flygplanskapning i den strafflagstiftning som framkommit som resultat av samråd mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige. Den nya brottsbestämmelsen avsågs bl. a. skola möjliggöra ett snabbt biträdande av Haag-konventionen. Erfarenheten av internationellt konventionsarbete visade att högst avsevärd tid förflyter mellan godkännande av en konvention och dess ratifikation och ikraftträdande. Det syntes därför angeläget att de nordiska länderna gav ett gott exempel genom att själva snarast ratificera konventionen och att de med alla till buds stående medel sökte väcka en internationell opinion som kunde bli en pådrivande kraft för konventionens snabba ratifikation.

Utskottet instämde i förslagsställarnas uppfattning och på utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 17) till regeringarna att snarast möjligt ratificera Haag-konventionen mot flygkaperi, att internationellt verka för att andra stater snarast möjligt ratificerar konventionen samt att stödja förslag som syftar till en snabbare procedur för ratifikation av konventioner på luftfartens område.

I ett medlemsförslag av herr Cassel hade föreslagits, att rådet skulle rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att gemensamt utreda frågan om *inrikesflyget* samt att giva samarbetet på detta fält en ändamålsenlig utformning. Förslagsställaren hänvisade till det skandinaviska samarbetet på luftfartens område från upprättandet av SAS och till att i de koncessioner som lämnats de tre moderbolagen angivits, att respektive moderbolag skulle vara skyldiga att, i den omfattning myndigheterna påfordrade, bedriva regelbunden inrikes luftfart. På grundval av undersökningar i vart och ett av länderna borde enligt förslagsställaren förslag kunna läggas fram till överenskommelse om inrikesflygets framtida organisation och om de möjligheter som här erbjöd sig till ett utbyggt nordiskt samarbete. Det var av vikt att härvidlag särskilt uppmärksammas SAS:s ställning som ett gemensamt skandinaviskt företag och som ett konkret och högst påtagligt uttryck för nordisk samarbetsvilja.

Utskottet, som behandlat frågan vid flera möten, bl. a. med deltagande av trafikministrarna, hade ej vid något av dessa tillfällen funnit det lämpligt att föreslå nationella eller gemensamma undersökningar i enlighet med förslaget. På förslag av utskottet beslöt rådet att ej företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

Vid behandlingen av luftfartsfrågor, bl. a. herr Cassels förslag och meddelanden om rekommendation nr 25/1967 angående *gemensam politik beträffande charterflyg*, har utskottet anordnat höringar med representanter för SAS och Finnair. Vid utskottets möte den 12 november 1970 deltog generaldirektör Knut Hammarskjöld, IATA, och gav en redogörelse för IATA:s verksamhet och dess synpunkter på aktuella

luftfartsspörsmål. Bl. a. berördes förhållandet mellan charter- och reguljära flygningar, rabattsystem, "overbooking", flygplatsavgifter och möjligheterna på längre sikt att få Norden erkänd som en "united area".

5. Väg- och brofrågor

I ett medlemsförslag hade föreslagits att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna i Norge och Finland att snarast utreda möjligheterna att bygga en *mellanriksväg Virtaniemi—Nyrud*.

I förslaget hänvisades till att en sådan väg, utöver att den skulle befrämja Kirkenes-områdets förbindelser söderut, även skulle få betydelse för det ekonomiska utnyttjandet av områden på båda sidor om riksgränsen såväl beträffande skogsbruk som renskötsel. Den föreslagna vägen skulle bli en viktig turistväg och samtidigt möjliggöra en ökad lokaltrafik.

Utskottet instämde i denna uppfattning och påpekade bl. a. att den föreslagna vägen skulle komma att gå genom ett område som efter avstängningen av den gamla Petsamovägen har saknat vägförbindelse med omvärlden. På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 4) till regeringarna i Finland och Norge att snarast undersöka möjligheterna att bygga en mellanriksväg mellan Virtaniemi och Tjærebukten.

I ett medlemsförslag hade bl. a. herr Mellqvist hemställt att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna i Norge och Sverige att företa en undersökning om den tunga trafikens problem över Svinesund kunde lösas genom en fortsatt utbyggnad av Bohusbanan med anknäring till det norska järnvägsnätet, medelst en *järnvägsförbindelse över Svinesund*. Förslagsställarna hänvisade bl. a. till att den ökade trafiken medförde att bron måste förstärkas och att den växande gemensamma nordiska varumarknaden ställde krav på förbättrade kommunikationer länderna emellan. Enligt deras uppfattning borde en överflyttning av lastbilstrafik till järnväg stimuleras. En ytterligare förstärkning av bron kunde övervägas, men den bästa lösningen kunde visa sig vara nybyggnad av en kombinerad järnvägs- och lastbilsbro över Svinesund.

Utskottet hänvisade till att remissmaterialet utvisat att existerande järnvägsförbindelse har tillräcklig kapacitet för att befordra den ökade godsmängd som kunde förväntas inom en överskådlig framtid. Utskottet fann därför att det ej var nödvändigt att företa en isolerad undersökning av Svinesundstrafiken, utan att det var ändamålsenligt att frågan togs upp som ett led i det framtida transportsamarbetet i anslutning till arbetet med en nordisk transportöverenskommelse.

På förslag av utskottet beslöt rådet att ej företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

6. Övrigt

Med anledning av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 33/1968 angående *gemensam resebyrålagstiftning* hade från isländskt håll ställts en fråga till regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige om de var villiga att medverka till en ordning enligt vilken Island kunde delta i Scandinavian National Travel Offices kontor i New York på samma villkor som de övriga nordiska länderna. Frågan besvarades av en dansk regeringsrepresentant, som upplyste att regeringarna var eniga om att Island borde ges möjlighet att delta i turist-samarbetet i New York. Man hade hemställt till Nordisk Turisttrafik-komité, som principiellt uttalat sig positivt, att snarast träffa nödvändiga avtal härom.

Med anledning av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 2/1969 angående *sloppande av utgående passkontroll* hade ställts en fråga till Danmarks, Norges och Sveriges regeringar, om de fann det i överensstämmelse med den nordiska passfriheten att kräva av en nordbo, som reser ut från sitt hemland, att han skall legitimera sig med foto. Frågan besvarades av en dansk regeringsrepresentant, som upplyste att det på grund av senare tidens störningar i flygtrafiken genom bombhot och flygkapningar visat sig nödvändigt att genomföra vissa säkerhetsföranstaltningar. Därför hade man vid vissa flygplatser periodvis genomfört identitetskontroll. Denna hade ingen förbindelse med passkontrollen och ingen nordisk medborgare hade förhindrats att resa på grund av bristande fotolegitimation. Kontrollen stod enligt regeringarnas uppfattning ej i strid med avtalet om passfrihet.

Utskottet fann dock att säkerhetsföranstaltningar bör vara av sådan art, att de såvitt möjligt inte ingriper i nordiska medborgares rätt att fritt och utan försening resa inom det nordiska området. Vidare borde det enligt utskottets uppfattning vara möjligt att på förhand t. ex. vid utställande av biljetterna orientera passagerarna om att de i ett givet fall skulle kunna legitimera sig.

Med anledning av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 20/1969 angående *beredskap vid katastrofer i inre farvatten* hade en fråga ställts till Danmarks, Finlands, Norges och Sveriges regeringar, om de var villiga att skärpa kontrollen av att reglerna om åtgärder mot oljeföroreningar efterlevs och även att överväga skärpta bestämmelser på detta område, samt om regeringarna var villiga att inom ramen för det nordiska samarbetet för bekämpning av oljeskador uppta frågan om ersättning för dessa skador. Frågan besvarades av statsrådet Bengtsson, som upplyste att regeringarna övervägde att ratificera ett avtal om tillägg till den internationella konventionen om skydd mot oljeskador, som gick ut på att underlätta kontrollen av att bestämmelserna efterlevs. På svensk sida övervägde man bl. a. att ge möjlighet att utfärda

förbud för ett fartygs avgång eller att kräva förebyggande åtgärder om det kunde befaras att fartyget skulle förorsaka oljeförorening, samt att företa försök med att märka oljelaster. Beträffande ersättning för oljeskador hänvisades till att arbetet på internationellt plan nått ganska långt och att regeringarna ville avvakta det slutgiltiga resultatet härav innan de sökte genomföra eventuell lagstiftning.

Med anledning av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 26/1968 angående *fritidsfiske* tillfrågades Norges regering om den fann, att det var någon principiell skillnad mellan likställdhet på detta område och den likställdhet som åstadkommits på andra mer omfattande områden som finansierades av ländernas egna skattebetalare. Norska regeringen meddelade att den ansåg att det rörde sig om en mycket blygsam avgift och att tillgång till fiske i Norge stod i särklass jämfört med i de andra länderna. Regeringen fann ingen möjlighet att sänka den avgift som uttogs av icke norrmän.

Trafikutskottet fann, att denna olika behandling stred mot den likställighetsprincip som slagit igenom på så många andra områden i det nordiska samarbetet, men måste konstatera att det för närvarande ej syntes möjligt att få rådets rekommendation genomförd. På förslag av utskottet beslöt rådet att anse frågan för sin del slutbehandlad.

E. Saker förberedda av ekonomiska utskottet

1. Nordiskt ekonomiskt samarbete m. m.

Såsom närmare redovisas i berättelsen från Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete, vilken behandlades av ekonomiska utskottet, har förutsättningarna för ett genomförande av traktaten om ett utvidgat nordiskt ekonomiskt samarbete (Nordek) undanryckts.

Såsom vidare anföres i nämnda berättelse söker det ekonomiska samarbetet inom Norden andra former och berättelsen hänvisar till statsministrarnas och presidiets enighet vid mötet i Köpenhamn den 2 november 1970 om att Nordiska ministerrådet, som förutsättes komma att upprättas genom Helsingforsavtalets revision, bl. a. skall påläggas uppgiften att överväga riktlinjerna för det fortsatta nordiska ekonomiska samarbetet mot bakgrund av utvecklingen i de europeiska integrationssträvandena.

Spörsmålet om ministerrådets mandat på det ekonomiska området blev den viktigaste frågan för utskottet under nittonde sessionen.

Vid sessionen förelåg ett medlemsförslag om *Nordiska ministerrådet och det nordiska ekonomiska samarbetet*, väckt av bl. a. Bertil Ohlin. I medlemsförslaget hemställdes att Nordiska rådet måtte rekommendera regeringarna att fastställa närmare arbetsuppgifter för Nordiska ministerrådet på det ekonomiska området.

I ett annat medlemsförslag om *Norden och EEC* hemställdes att Nor-

diska rådet skulle rekommendera regeringarna i Danmark och Norge att draga tillbaka ansökningarna om medlemskap i EC och att återupptaga planerna på ett utvidgat nordiskt ekonomiskt samarbete (Nordek) till behandling samt att utarbete en plan för en gemensam nordisk förhandling med EC rörande de nordiska ländernas intressen och placering utanför denna sammanlutning.

Härjämte förelåg såsom ovan nämnts berättelsen från Nordiska ministerrådet för ekonomiskt samarbete samt meddelanden om rekommendationerna nr 19/1970 och 20/1970 om Nordeks genomförande respektive Islands deltagande i det utvidgade nordiska ekonomiska samarbetet. Samtliga dessa saker behandlades av ekonomiska utskottet i ett sammanhang.

Inom utskottet förelåg olika meningsriktningar om utformningen av utskottets förslag till rekommendation om vad som borde ingå i ministerrådets mandat på det ekonomiska området.

Utskottet enades om att ge uttryck för sin tillfredsställelse över att avtalet om Helsingforsavtalets revision nu undertecknats, vilket bl. a. medför att ett Nordiskt ministerråd upprättas med kompetens för hela det nordiska samarbetsfältet. Det är förutsatt att ministerrådet skall överväga riktlinjerna för det fortsatta nordiska samarbetet på det ekonomiska området mot bakgrund av utvecklingen av de europeiska integrationssträvandena. Då förhandlingarna med EC ännu inte förts så långt att man kan förutse resultatet för vart och ett av de nordiska länderna syntes det vanskligt att fastställa detaljerade uppgifter och tidsfrister för ministerrådets arbete med de ekonomiska spörsmålen.

Utskottet uttalade att det lade stor vikt vid att det nordiska samarbetet på det ekonomiska området fortsattes och utbyggdes vidare. Utskottet önskade därför föreslå att Nordiska ministerrådet med utgångspunkt från målsättningen om ett fortsatt och vidgat nordiskt ekonomiskt samarbete får till uppgift att utarbete konkreta förslag till samarbetets utformning utifrån den marknadssituation som råder efter det ministerrådet upprättats. Utskottet uttalade vidare att man lade vikt vid att ministerrådet håller kontakt med det ekonomiska utskottet, särskilt när förhandlingssituationen blivit klarare.

Utskottet ansåg sig inte kunna stödja medlemsförslaget om Norden och EC.

Utskottet hemställde att rådet måtte rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att vid utformandet av arbetsuppgifterna för det Nordiska ministerrådet på det ekonomiska området särskilt ge detta följande uppgifter 1) att vara centralt nordiskt organ för samarbetet i spörsmål av gemensamt nordiskt intresse i internationellt ekonomiskt samarbete 2) att förbereda och leda arbetet med att fördjupa ekonomiskt samarbete i Norden och utarbete konkreta förslag beträffande innehåll och utformning härav under hänsyn till de nordiska ländernas

skilda förhandlingsmål och resultat i förhållande till ett utvidgat ekonomiskt samarbete i Europa 3) *att* avge en rapport om arbetet på detta område till rådets nästa ordinarie session 4) *att* vara regeringarnas kontaktorgan i ovannämnda spörsmål med Nordiska rådet och dess ekonomiska utskott. Efter debatt antog rådet denna rekommendation (nr 13). Rekommendationen antogs med 72 röster. Två medlemmar avstod från att rösta.

På förslag av ekonomiska utskottet beslöt rådet att lägga berättelsen från Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete till handlingarna samt att betrakta rekommendationerna nr 19/1970 och 20/1970 såsom för dess del slutbehandlade.

Det förslag till rekommendation som innefattades i medlemsförslaget om Norden och EC förkastades av rådet med 71 nej-röster, 4 ja-röster och 3 som avstod från att rösta. De svenska medlemmarna röstade nej med undantag för herr Hermansson, som röstade för rekommendationen.

2. *Harmonisering av bestämmelser om temporär införsel*

Vid sessionen förelåg ett medlemsförslag om förenklat tullförfarande för uthyrningsmaskiner väckt av bl. a. herr Eric Carlsson. I förslaget hemställdes att Nordiska rådet måtte rekommendera regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att stadga fri in- och utförsel mellan länderna av förhyrda maskiner för bl. a. skogsbruks- och jordbruksändamål medelst ett system av tullpassersedlar.

Utskottet konstaterade att det klart framgick av remissyttrandena att medlemsförslaget är uttryck för ett aktuellt behov inom skogsnäringen att enklare än vad som för närvarande är fallet kunna förhyra maskiner till skogsbruket över nationsgränserna. Å andra sidan hade stark kritik riktats mot förslaget från tull- och handelspolitiskt ansvariga instanser. Utskottet fann det ändamålsenligt att de nordiska länderna gemensamt överser de ifrågavarande bestämmelserna om temporär tullfrihet och tullrestitution med målsättningen att nå fram till en ordning som tillåter temporär gränspassage av förhyrd produktionsutrustning med minsta möjliga administrativ omgång och ekonomiska pålagor för vederbörande uthyrare och förhyrare.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 6) till regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att gemensamt överse gällande bestämmelser rörande temporär tullfrihet och tullrestitution i syfte att förbättra och förenkla möjligheterna till förhyrning särskilt i vad avser maskiner för skogs- och jordbruksändamål.

3. *Standardiseringsfrågor*

Vid sessionen förelåg ett tilläggsförslag, väckt av bl. a. herr Palm, om verksamhetsområdet för Nordiska kommittén för samordning av elektriska säkerhetsfrågor. I tilläggsförslaget hemställdes att Nordiska rådet

skulle rekommendera regeringarna att ta initiativ till en samordning av ländernas installationsföreskrifter även på sådana områden som saknar eller endast delvis har samband med kontrollbestämmelser rörande elmaterial, men som likväl har betydelse för den nordiska samhandeln med elmateriel. Utskottet konstaterade att tilläggsförslaget motsvarade ett uttalat önskemål från Nordiska kommittén för samordning av elektriska säkerhetsfrågor.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 7) till regeringarna i de nordiska länderna att ta initiativ till en samordning av ländernas installationsföreskrifter även på sådant områden, som saknar eller endast delvis har samband med kontrollbestämmelser rörande elmateriel men som likväl har betydelse för den nordiska samhandeln med elmateriel.

I ett medlemsförslag om *gemensamt införande av SI-systemet för måttenheter i de nordiska länderna*, väckt bl. a. av herrar Björkman och Palm, hemställdes att Nordiska rådet måtte rekommendera regeringarna att i samarbete genomföra erforderlig ändring och komplettering av gällande lagstiftning i syfte att vid en och samma tidpunkt införa måttenheter enligt SI-systemet i de nordiska länderna.

Utskottet konstaterade att medlemsförslaget rönt ett osedvanligt positivt mottagande av ett helt övervägande antal remissinstanser. Vid remissbehandlingen hade också framkommit en rad intressanta synpunkter rörande möjligheterna till vidgat nordiskt samarbete i olika spörsmål med anknytning till förslagens genomförande.

På förslag av utskottet beslöt rådet antaga en rekommendation (nr 12) till regeringarna i de nordiska länderna 1) att i samarbete genomföra erforderliga ändringar och kompletteringar av gällande lagstiftning i syfte att vid en och samma tidpunkt under 1970-talets första hälft införa måttenheter enligt SI-systemet i de nordiska länderna, samt 2) att i samband därmed även överväga förutsättningarna för vidgat nordiskt samarbete i spörsmål som anknyter sig till SI-systemets införande.

I ett regeringsförslag av Danmarks regering om *ensartad bedömning av internationella analysattester rörande fröer* föreslogs, att de nordiska länderna inbördes erkände av respektive länders statsfrökontrollanstalter utförda internationella analyser, så att frövaror, som på grundval av internationell analysattest uppfyller vederbörande nordiska lands minimikrav, fritt kan införas. Utskottet fann, att i medlemsförslaget ingick två spörsmål, dels huruvida internationell analysattest utfärdad i annat nordiskt land utan vidare prövning kunde läggas till grund för avgörande huruvida visst utsädesparti uppfyller i importlandet gällande kvalitetsnormer, dels möjligheten att införa mer likartade kvalitetsnormer i de nordiska länderna.

På förslag av utskottet beslöt rådet antaga en rekommendation (nr 31) till regeringarna i de nordiska länderna, dels att genomföra sådana

ändringar av gällande bestämmelser, att internationellt certifikat för utsäde utställt i annat nordiskt land accepteras som underlag för klassificeringen i importlandet, dels att etablera ett samarbete syftande till att åstadkomma mera ensartade kvalitetskrav för utsäde.

4. Övrigt

I ett medlemsförslag om åtgärder till *skydd för laxbeståndet* hemställdes, att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att gemensamt verka för att sådana enhetliga bestämmelser skapas beträffande laxfisket på internationellt vatten att laxbeståndet tryggas för framtiden. Utskottet hänvisade till att det visat sig möjligt att uppnå internationella överenskommelser om skyddsåtgärder för laxfisket inom ramen för de internationella konventioner som reglerar fisket i Atlanten. Utskottet fann att spørsmålet tills vidare synes ha fått en lösning, varför vidare åtgärder från Nordiska rådets sida för närvarande ej torde vara påkallade. På förslag av utskottet beslöt rådet att icke företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

I ett medlemsförslag om att övergå till *gemensamt budgetår* i de nordiska länderna per kalenderår, väckt av bl. a. herr Björkman, hemställes att Nordiska rådet måtte rekommendera regeringarna i Danmark och Sverige att lägga om budgetåret att löpa per kalenderår. Utskottet konstaterade att förslagsställarnas önskemål att nordiska och europeiska aspekter måtte beaktas vid avgörandet av spörsmål om budgetårs förläggande i tiden för svenskt vikommande kan förväntas bli tillgodosett genom att budgetutredningen och grundlagberedningen i Sverige avser att i sitt fortsatta arbete närmare överväga dessa omständigheter. För Danmarks del hade framgått att den danska regeringen påbörjat en undersökning av de rättsliga och praktiska möjligheterna att genomföra en omläggning i enlighet med förslaget. Enligt utskottets uppfattning hade därmed redan uppnåtts vad som kunde förväntas bli en följd av medlemsförslaget, nämligen att spörsmålet blir föremål för prövning av behöriga statsorgan, varför ytterligare åtgärder från Nordiska rådets sida ej var påkallade. På förslag av utskottet beslöt rådet icke företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

Sedan utskottet tagit del av de finska och svenska regeringarnas svar på en vid sessionen ställd fråga angående *varudeklarationssamarbetet* (rek. nr 5/1970) anmälde utskottet för rådet att det önskade fortsätta behandlingen av meddelandet efter sessionen med beaktande av vad som under sessionen framkommit rörande varudeklarationssamarbetet. Likaledes anmälde utskottet för rådet att det avsåg fortsätta behandlingen av berättelsen från *Nordiska kommittén för konsumentfrågor* (C 35/e).

Sedan utskottet under sessionen fått del av ett tilläggsmeddelande från Finlands regering angående rekommendation nr 14/1968 om *skat-*

tevetenskapligt samarbete uttryckte utskottet sin tillfredsställelse med att enighet nu förelåg mellan de av regeringarna utsedda experterna angående utformningen och omfattningen av det forskningssamarbete som förutsattes inledas på detta område. Utskottet uttryckte förhoppningen att de nordiska finansministrarna på sitt instundande möte i Köpenhamn måtte fatta slutligt beslut i enlighet med experternas förslag. På förslag av utskottet beslöt rådet lägga meddelandet till handlingarna och avvakta vidare meddelanden till nästa ordinarie session.

III. Generaldebatten

I generaldebatten, som fördes på grundval av presidiets rapport om dess verksamhet sedan artonde sessionen och rapporten om nordiskt samarbete under 1970, deltog vid årets session 47 olika talare. Av svenska regeringsrepresentanter yttrade sig under debatten statsminister Palme, statsråden Bengtsson och Moberg. Av de valda medlemmarna gjordes inlägg från svensk sida av herrar Antonsson, Bergman, Helén, Hermansson, Holmberg, Mundebo och fru Nettelbrandt.

Från de övriga nordiska delegationerna gjordes på dansk sida inlägg av statsminister Baunsgaard, økonomi- og markedsminister Nyboe Andersen, kulturminister Helveg Petersen och indenrigsminister Toft samt av fem valda medlemmar. Från finländsk sida gjordes inlägg av statsminister Karjalainen, undervisningsminister Itälä och utrikesminister Leskinen samt av nio valda medlemmar. Från isländsk sida gjordes inlägg av statsminister Jóhann Hafstein och kultur- och ekonomiminister Gylfi Gíslason samt av två valda medlemmar. Norska deltagare i generaldebatten var statsminister Borten, utrikesminister Stray och statsråd Bondevik samt nio valda medlemmar.

De viktigaste frågorna i generaldebatten var de nordiska ländernas förhållande till det ekonomiska samarbetet i Västeuropa, revideringen av Helsingforsavtalet och den nordiska kulturtraktaten. I synnerhet från dansk sida och med instämmande från norsk och svensk sida uttalades besvikelse över att Nordek ej kommit att förverkligas. I finländska inlägg vidhölls den tidigare ståndpunkten till Nordek. De flesta talare kommenterade det läge som därigenom uppstått och de möjligheter som erbjöds för nordiskt ekonomiskt samarbete, samt förhållandet mellan detta och samarbetet inom EC.

Flera talare underströk behovet av att de nordiska länderna håller kontakt eller åtminstone håller varandra underrättade vid sina förhandlingar med de europeiska egenskaperna. Det konstaterades att ett stort antal arbetsområden ligger öppna för samnordiska initiativ, även om de nordiska länderna i olika former deltar i en utvidgad europeisk

gemenskap. Detta gällde även det ekonomiska området, t. ex. i form av utvidgat produktionssamarbete.

Rapporten från arbetsgruppen för ett nordiskt kulturavtal presenterades av undervisningsminister Itälä. Flera talare uttalade sin stora tillfredsställelse över avtalsförslaget som en stor framgång för nordiskt samarbete och förhoppningen att ett kulturavtal skulle fördjupa den nordiska kulturgemenskapen. Från vissa talare anfördes dock kritiska synpunkter på utkastet, bl. a. att Nordiska rådet borde tilldelas en mer central ställning i kulturavtalet än som föreslagits. I samband med kulturfrågorna berördes även den finländska arbetskraftens anpassningsproblem i Sverige.

Ett närmare trafiksamarbete skulle enligt flera talare främja näringslivets integration och bidra till en effektivare transportapparat i Norden. Hänvisning gjordes till NORDTRANS-utredningen och till det arbete som bedrivits i Nordiska rådet för att stärka samarbetet på detta område genom ingåendet av en nordisk transportöverenskommelse.

Miljövarsfrågorna behandlades av flera talare som uttalade sina förväntningar inför FN-konferensen om den mänskliga miljön i Stockholm 1972.

IV. Val m. m.

Till svenska medlemmar av rådets redaktions- och informationskommitté omvaldes herrar Palm och Sundman.

Till revisorer för tidskriften Nordisk Kontakt omvaldes herr Björkman och nyvaldes herr Eric Carlsson, varjämte till revisorssuppleant utsågs herr Mellqvist. Till revisorer för Nordiska kulturfondens verksamhet 1971—1972 valdes stortingsrepresentant Erling Norvik jämte riksrevisor Lars Breie.

Rådet beslöt att förlägga nästa ordinarie session till Helsingfors å tidpunkt som senare kommer att fastställas av presidiet.

Vid en ceremoni den 15 februari 1971 i Köpenhamns rådhus utdelades Nordiska rådets litteraturpris för år 1970 till den danske författaren Thorkild Hansen. Priserna i Nordiska rådets symboltävling utdelades till arkitekten Christian Tarp Jensen, Danmark, första pris, grafikern Asko Kekkonen, Finland, andra pris, och reklamtecknaren Pekka Martin, Finland, tredje pris.

BILAGA

**Rekommendationer antagna vid Nordiska rådets 19:e session i Köbenhavn
13 — 18 februari 1971**

Koordinerande land

Rek. nr 1

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att utreda förutsättningarna för ett ökat nordiskt samarbete inom forskning och undervisning om Östeuropa.

Finland

Rek. nr 2

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i de nordiska länderna att i anslutning till behandlingen av rådets rekommendation nr 26/1970 angående ökat stöd till nordiskt ungdomssamarbete även överväga möjligheterna för ekonomiskt stöd till nordiskt idrottsutbyte.

Island

Rek. nr 3

Nordisk Råd anbefaler regeringerne at stille de fornødne ressourcer til rådighed til et udvidet trafiksikkerhedssamarbejde, der omfatter alle relevante sider af et sådant arbejde, og i belysning af forskningens nyeste resultater snarest at lade foretage en vurdering og prioritering af arbejdet med at skabe et mere sikkert trafikmiljø.

Norge

Rek. nr 4

Nordisk Råd anbefaler regeringerne i Finland og Norge snarest at undersøge mulighederne for at bygge en mellemrigsvej mellem Virtaniemi og Tjærebukten.

Finland

Rek. nr 5

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i de nordiska länderna att införa nordisk giltighet för recept utfärdade av läkare, tandläkare och veterinärer i nära anslutning till det förslag som framlagts av Nordisk reseptkomité i dess utredning (NU 1969: 18).

Finland

Rek. nr 6

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att gemensamt överse gällande bestämmelser rörande temporär tullfrihet och tullrestitution i syfte att förbättra och förenkla möjligheterna till förhyrning särskilt i vad avser maskiner för skogs- och jordbruksändamål.

Finland

Koordinerande land**Rek. nr 7**

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i de nordiska länderna att ta initiativ till en samordning av ländernas installationsföreskrifter även på sådana områden, som saknar eller endast delvis har samband med kontrollbestämmelser rörande elmateriel men som likväl har betydelse för den nordiska samhandeln med elmateriel.

Danmark

Rek. nr 8

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna att intensifiera samarbetet för narkotikabrottslighetens bekämpande samt därvid eftersträva en likartad tillämpning av narkotikalagarna och tillgodose behovet av åtgärder av social natur i syfte att minska narkotikamissbruket.

Norge

Rek. nr 9

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att vidtaga åtgärder för att samordna utbildningen för bibliotek, arkiv och informatik, särskilt beträffande fortbildningen och produktionen av läromedel på dessa områden.

Danmark

Rek. nr 10

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna

Danmark

1. att undersöka förutsättningarna för en gemensam produktion av läromedel för utbildningen av konservatorer,

2. att årligen ställa ett antal stipendier till förfogande för konservatorselever och yrkesverksamma konservatorer för studievistelse i de nordiska grannländerna samt

3. att framlägga förslag till en permanent samnordisk fortbildning och specialutbildning av konservatorer.

Rek. nr 11

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att efter nödiga utredningar utforma gemensamma principer för inlevereringen till och förvaringen hos myndighet av samnordiska organs handlingar samt att utfärda enhetliga regler för dylika handlingars offentlighet.

Norge

Rek. nr 12

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i de nordiska länderna

Danmark

1. att i samarbete genomföra erforderliga ändringar och komplettering av gällande lagstiftning i syfte att vid en och samma tidpunkt under 1970-talets första hälft införa måttenheter enligt SI-systemet i de nordiska länderna samt

2. att i samband därmed även överväga förutsättningarna för vidgat nordiskt samarbete i spörsmål som anknyter till SI-systemets införande.

Rek. nr 13

Nordisk Råd rekommanderer regjeringene i de nordiske land, ved utformingen av arbeidsoppgavene for det nordiske ministerråd på det økonomiske område særskilt å tillegge dette følgende oppgaver:

å være sentralt nordisk organ for samarbeid i spørsmål av felles nordisk interesse i internasjonalt økonomisk samarbeid;

å forberede og lede arbeidet med å utdype økonomisk samarbeid i Norden og utarbeide konkrete forslag til innhold och utforming herav under hensyn til de nordiske lands forskjellige forhandlingsmål og stilling i forhold til et utvidet økonomisk samarbeid i Europa;

å avgi en rapport om arbeidet på dette område til rådets neste ordinære sesjon;

å være regjeringenes kontaktorgan i ovennevnte spørsmål med Nordisk Råd og dets økonomiske utvalg.

Rek. nr 14

Nordisk Råd anbefaler regjeringerne:

Sverige

1. snarest at oprette en permanent nordisk embedsmandskomiteé for transportspørsmål, der kan arbejde i tilslutning til det kommende nordiske ministerråd og i øvrigt indgå i den organisation, der vil blive oprettet i en nordisk transportaftale, og

2. at udarbejde forslag til en aftale mellem de nordiske lande om samarbejde på transportområdet omfattende såvel organisationen som indholdet af samarbejdet til forelæggelse på Nordisk Råds 20. session.

Rek. nr 15

Nordisk Råd anbefaler,

Danmark

1. at Danmarks regering foranlediger, at der så snart som muligt træffes endelig beslutning med angivelse af de nødvendige tidsfrister om anlæg af storlufthavnen på Saltholm, og

2. at Danmarks og Sveriges regeringer snarest derefter tilendebringer forhandlingerne om bygning af den faste forbindelse mellem København og Malmö og indgår aftale om bygningen.

Rek. nr 16

Nordisk Råd anbefaler regjeringerne

Sverige

1. i fællesskab snarest at udstede uvilkårligt forbud mod, at civile overlydsfly flyver over land på en sådan måde, at lydknaldene når jorden,

2. at virke for igangsættelse af internationale undersøgelser dels vedrørende virkningen af lydknald over hav og dels vedrørende den mest hensigtsmæssige måde til regulering af benyttelse af overlydsfly over hav og

Koordinerande land

3. at lade eksperter fra de nordiske lande deltage i ICAO's fortsatte udredningsarbejde vedrørende overlydsfly.

Rek. nr 17

Nordisk Råd anbefaler regeringerne

Danmark

1. snarest muligt at ratificere Haag-konventionen mod kapring af fly,
2. internationalt at virke for, at andre stater snarest muligt ratificerer konventionen, samt
3. at støtte forslag, som tilsigter en hurtigere procedure for ratifikation af konventioner på luftfartens område.

Rek. nr 18

Nordiska rådet rekommenderar regeringen i Sverige att i samråd med Finlands regering vidtaga ytterligare åtgärder i syfte att främja de finska invandrarnas anpassning till det svenska samhället och den svenska arbetsmarknaden samt att i ökad omfattning tillgodose de finska invandrarnas sociala och kulturella behov på deras modersmål.

Sverige

Rek. nr 19

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i Finland och Sverige att i samråd verka för att den till Sverige inflyttade finskspråkiga befolkningens kulturella och övriga kontakter med hemlandet effektivt upprätthålles.

Sverige

Rek. nr 20

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i Finland och Sverige att vidtaga åtgärder för att möjliggöra en utbyggnad av TV-samarbetet mellan länderna för att tillgodose den i Sverige bosatta finskspråkiga och den i Finland bosatta svenskspråkiga befolkningens intresse att tillgodogöra sig aktuella och mångsidiga program på sitt modersmål.

Finland

Rek. nr 21

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i Danmark, Norge och Sverige att i samverkan bekämpa föroreningarna i Kattegatt, Skagerack och Öresund och därvid samordna nödiga miljövärdande åtgärder.

Sverige

Rek. nr 22

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i de nordiska länderna att tillämpa enhetliga principer för lagstiftningen och i sina strävanden i övrigt för att komma till rätta med de problem i olika hänseenden, som engångsförpackningarna medför.

Norge

*Koordinerande land**Rek. nr 23*

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att genomföra det av arbetsgruppen för ett nordiskt kulturavtal avgivna förslaget till avtal mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om kulturellt samarbete (NU 1970: 20), dock sålunda att i artikel 1 införs bestämmelse om att samarbete skall äga rum även i form av gemensamma projekt,

att punkt a. i artikel 6 endast avser information om de nordiska ländernas kulturliv,

att i artiklarna 8 och 15 införs bestämmelser om Nordiska rådets medverkan i det nordiska kultursamarbetet.

Finland

Rek. nr 24

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att vidtaga åtgärder för ett ökat nordiskt samarbete på bildkonstens område, bl. a. genom stipendiatutbyte, gemensamma seminarier och en rationalisering och effektivisering av utställningssamarbetet, samt att ställa medel till förfogande för detta samarbete.

Sverige

Rek. nr 25

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att utreda förutsättningarna för ett ökat nordiskt samarbete på scenkonstens område, särskilt i form av stipendiatutbyte och utväxling av teaterföreställningar.

Sverige

Rek. nr 26

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att utreda förutsättningarna för en organisatorisk utbyggnad av översättningsverksamheten rörande nordisk skönlitteratur till nordiska språk samt formerna för finansieringen av denna verksamhet.

Island

Rek. nr 27

Nordisk Råd henstiller til regeringerne at fortsætte og bevare kontakten for at tilvejebringe en effektiv beskyttelse af privatlivets fred på de områder, hvor denne ikke allerede er værnet forsvarligt, således at der med vejledning i de foreliggende udtalelser og sagkyndige betænkninger snarest tilstræbes gennemførelse af så vidt muligt ensartede regler herom. Rådet henstiller endvidere, at regeringerne er opmærksomme på de problemer der foreligger med hensyn til en snarlig beskyttelse af individets rettigheder imod uretmæssig eller forvansket anvendelse af dataregistrerede oplysninger.

Endvidere bør det nærmere undersøges, om der kan fastsættes bestemmelser til regulering af radioens og fjernsynets gengivelse af optaget materiale, således at det sikres, at anvendelsen ikke krænker de medvirkendes personlighed.

Danmark

Koordinerande land

Rek. nr 28

Nordisk Råd anbefaler regeringerne at gennemføre en regulering af personalets stilling ved fællesnordiske institutioner på grundlag af Nordisk Organisationskomités forslag (*NU 1970: 15*) således at der tages rimeligt hensyn til de fremkomne udtalelser om forslaget og føres forhandling med vedkommende arbejdstagerorganisationer.

Norge

Rek. nr 29

Nordisk Råd anbefaler regeringerne i forbindelse med etableringen af et Nordisk Ministerråd at udrede, hvorledes de fællesnordiske institutioner på ensartet måde kan inordnes under ministerrådet.

Finland

Rek. nr 30

Nordisk Råd henstiller til regeringerne i Danmark, Finland, Island och Norge at gennemføre et tilfredsstillende løngarantisystem ved konkurs.

Norge

Rek. nr 31

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i de nordiska länderna dels att genomföra sådana ändringar av gällande bestämmelser att internationellt certifikat för utsäde utställt i annat nordiskt land accepteras som underlag för klassificeringen i importlandet, dels att etablera ett samarbete syftande till att åstadkomma mera likartade kvalitetskrav för utsäde.

Danmark

Rek. nr 32

Nordisk Råd anbefaler regeringerne at foretage en udbygning af det kriminologiske samarbejde i overensstemmelse med regeringsforslaget (*sak B 7/j: Tillägg*) og indstillingen i sagen fra Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi af den 30. juni 1970, samtidig med at forudsætningerne for et effektivt udbytte af samarbejdet bør tilvejebringes i hvert af landene.

Sverige

Rek. nr 33

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att tills vidare för en femårsperiod ställa 10 stipendier och friresor i vart land, i Island dock färre, till disposition för medarbetare vid massmedia för studieresor på minst en månad i de andra nordiska länderna.

Norge

Innehåll

I. Organisation m. m.	3
II. Behandlade saker	5
A. Saker förberedda av juridiska utskottet	6
1. Organisationen av nordiskt samarbete	6
2. Civilrättsliga frågor	8
3. Arbetsrättsliga frågor	10
4. Privatlivets helgd	10
5. Kriminologiskt och straffrättsligt samarbete	11
6. Offentlighetsgrundsatsens tillämpning	12
7. Medborgarskapsfrågor	12
8. Marknadsföringslagstiftning	13
9. Övrigt	13
B. Saker förberedda av kulturutskottet	14
1. Nordiskt kulturavtal	14
2. Samarbete om högre undervisning och forskning	15
3. Skol- och undervisningsfrågor	18
4. Radio-, televisions- och filmfrågor	19
5. Samarbete på litteraturens, teaterns och konstens övriga områden	20
6. Informationsfrågor	21
7. Övrigt	22
C. Saker förberedda av socialpolitiska utskottet	23
1. Arbetsmarknadsfrågor	23
2. Hälso- och sjukvårdsfrågor	26
3. Miljövårdsfrågor	28
4. Ungdomsfrågor	31
D. Saker förberedda av trafikutskottet	31
1. Nordisk transportpolitik	31
2. Trafiksäkerhet	34
3. Öresundsfrågorna	35
4. Luftfartsfrågor	36
5. Väg- och brofrågor	39
6. Övrigt	40
E. Saker förberedda av ekonomiska utskottet	41
1. Nordiskt ekonomiskt samarbete m. m.	41
2. Harmonisering av bestämmelser om temporär införsel	43
3. Standardiseringsfrågor	43
4. Övrigt	45
III. Generaldebatten	46
IV. Val m. m.	47
<i>Bilaga. Rekommendationer antagna vid 19:e sessionen</i>	48